

Univerzita Karlova v Praze
Pedagogická fakulta
CENTRUM ŠKOLSKÉHO MANAGEMENTU

Ing. Pavla Marešová

**Kurikulární reforma v ČR a na Slovensku a její komparace z
hlediska právního zakotvení, průběhu a postojů pedagogických
pracovníků**

**Curricular reform in the Czech Republic and the Slovak Republic
and its comparison in terms of legal constitution, conduct and
attitudes of the educational staff**

Závěrečná bakalářská práce

Studijní program: Specializace v pedagogice

Studijní obor: Školský management

Vedoucí závěrečné práce: RNDr. Jindřich Kitzberger

2013

Prohlašuji, že jsem závěrečnou práci vypracovala pod vedením vedoucího práce samostatně a citovala všechny použité prameny a literaturu. Dále prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Souhlasím s trvalým uložením elektronické verze mé práce v databázi meziuniverzitního projektu Theses.cz za účelem soustavné kontroly podobnosti kvalifikačních prací.

V Pelhřimově, 18. 6. 2013

.....

podpis

Ráda bych touto cestou vyjádřila poděkování RNDr. Jindřichovi Kitzbergrovi za jeho cenné rady a trpělivost při vedení mé práce.

.....

podpis

ABSTRAKT:

Hlavním cílem práce je zjištění shod a odlišností kurikulární reformy v ČR a na Slovensku z hlediska právního zakotvení, průběhu a postojů pedagogických pracovníků k příslušným změnám. Jako výzkumná metoda byla použita kombinace kvalitativního a kvantitativního výzkumu, tj. textová analýza dokumentů (právní normy, koncepční i strategické dokumenty) a dotazníkové šetření (názory a postoje pedagogických pracovníků). Respondenti pro dotazníkové šetření byli vybráni stratifikovaným výběrem tak, aby zahrnovali vedoucí pedagogické pracovníky i řadové učitele, základní i střední školy, a to v obou zemích.

Z komparace vyplynulo, že průběh kurikulární reformy byl v obou zemích velmi podobný, ačkoliv na Slovensku probíhal s menším časovým odstupem. Rámcové vzdělávací programy v ČR a státní vzdělávací programy na Slovensku shodně uvádí povinný rámec vzdělávání prostřednictvím vzdělávacích cílů, kompetencí, výsledků vzdělání a obsahu vzdělávání. Obsahově však mezi nimi existují i odlišnosti.

Kvantitativní výzkum prokázal nižší míru akceptace reformy v ČR oproti Slovensku, s čímž souvisí i nižší míra obeznámenosti pedagogických pracovníků v ČR. Míra podpory v oblasti metodické, materiální a finanční je v obou zemích podobná. Respondenti v obou zemích se shodli, že nejvýraznější změnou, kterou přinesla kurikulární reforma, je zaměření se na žáka. Z výzkumu také vyplynulo, že pedagogičtí pracovníci v obou zemích požadují revizi rámcových (státních) vzdělávacích programů.

KLÍČOVÁ SLOVA:

Kurikulum, kurikulární reforma, rámcový (státní) vzdělávací program, školní vzdělávací program, celoživotní učení, klíčové kompetence, průřezová témata, obsah vzdělání, výkonový a obsahový standard, mezinárodní šetření

ABSTRACT:

The main objective of this work is to identify similarities and differences of the curricular reform in the Czech Republic and the Slovak Republic in terms of legal constitution, conduct and attitudes of the educational staff. As a research method uses a combination of qualitative and quantitative research, textual analysis of documents (legal norms, conceptual and strategic documents) and the questionnaire (opinions and attitudes of teachers). Respondents for the survey were selected by stratified selection to include leading educators and ordinary teachers, primary and secondary schools in both countries.

The comparison showed that the process of curriculum reform in both countries are very similar, although the Slovak conducted with less delay. Framework educational programs in the Czech Republic and public education programs to Slovak consistently beyond the compulsory education through learning objectives, competencies, learning outcomes and course content. Content, but among them there are also differences.

Quantitative research has demonstrated a lower level of acceptance of reforms in the Slovak Republic in comparison, which is related to a lower degree of familiarity of teachers in the country. Intensity of methodological, material and financial is similar in both countries. Respondents in both countries agreed that the most significant shift in the curriculum reform, the focus is on the student. The research also revealed that teachers in both countries require revision of the framework (state) education programs.

KEYWORDS:

Curriculum, curriculum reform, the general educational program, school educational program, key competencies, performance and content standards, international investigation

Obsah

Úvod.....	7
1 Teoretická část.....	8
1.1 Kurikulum v pedagogické terminologii.....	8
1.2 Historický kontext – společná minulost ČR a SR v oblasti školských reforem	9
1.2.1 Malý školský zákon.....	9
1.2.2 Období protektorátu Čechy a Morava	10
1.2.3 Jednotná školská soustava - situace po roce 1945.....	10
1.2.4 Situace po roce 1989	12
1.3 Kurikulární reforma v evropském kontextu	12
1.4 Komparace průběhu kurikulární reformy v ČR a na Slovensku	14
1.5 Komparace rámcových vzdělávacích programů v ČR a státních vzdělávacích programů na Slovensku	17
1.5.1 Základní vzdělávání	18
1.5.2 Gymnaziální vzdělávání	26
1.5.3 Střední odborné vzdělávání	29
1.6 Školní vzdělávací programy v ČR a SR a jejich komparace	32
1.7 Úspěšnost žáků v mezinárodních srovnávacích testech.	34
2 Kvantitativní výzkum	39
2.1 Cíl výzkumného šetření	39
2.2 Formulace výzkumných předpokladů	39
2.3 Průběh výzkumu	40
2.4 Analýza zjištěných výsledků	42
2.4.1 Míra akceptace kurikulární reformy	42
2.4.2 Míra obeznámenosti s kurikulární reformou	49
2.4.3 Míra podpory kurikulární reformy	50
2.4.4 Změny, které přinesla kurikulární reforma	51
2.4.5 Využití ŠVP a revize RVP	52
2.4.6 Statistické vyhodnocení výzkumu.....	55
Závěr.....	57
Použitá literatura:	61
Přílohy	64

Úvod

Hlavním cílem práce je zjištění rozdílů a shod kurikulární reformy v ČR a na Slovensku z hlediska právního zakotvení, průběhu a postojů pedagogických pracovníků k příslušným změnám.

Samotné kurikulární reformě předcházela celá řada reforem společných českému a slovenskému školství. Před 20 lety se však obě země vydaly vlastní cestou. Jak probíhala kurikulární reforma v ČR a na Slovensku? Existují odlišnosti v právních normách, koncepčních a strategických dokumentech obou zemí? Jsou názory na kurikulární reformu v oblasti akceptace, obeznámenosti a její podpory, transformace metod, forem výuky a klimatu na škole pedagogických pracovníků obou zemí stejné?

Za výzkumnou metodou byla zvolena kombinace kvantitativního a kvalitativního výzkumu, tj. textová analýza dokumentů a dotazníkové šetření.

Respondenti pro dotazníkové šetření byli vybráni stratifikovaným výběrem tak, aby zahrnovali vedoucí pedagogické pracovníky i řadové učitele, základní i střední školy, a to v obou zemích.

1 Teoretická část

1.1 Kurikulum v pedagogické terminologii

Pojem „kurikulum“ vychází z latinského slova „curriculum“ a znamená běh, závodní dráha, závodní vůz. V pedagogice se tento termín objevil ve 20. století v anglické terminologii a postupně se rozšířil i do jiných zemí.

Tento termín pokrývá široké pole významu, Průcha v Moderní pedagogice (2005) uvádí.:

- kurikulum zahrnuje učivo, vztahy učitele a žáků a prostředí (Westburg – Steiner, 1971)
- kurikulum je plánovaná a řízená učební zkušenost (Tanner, D. – Tanner, L, 1975)
- kurikulum je podle Dictionary of Education, Lawton a Gordon, 1993
 - program výuky
 - veškeré učení, které probíhá ve škole nebo jiných institucích, a to jak plánované, tak neplánované
 - výběr z kultury společnosti tvořený v procesu kulturní analýzy

V české pedagogice se začal pojem používat později a to zejména díky pracím E. Walterové.

V odborné literatuře najdeme celou řadu vymezení tohoto pojmu:

- Walterová (1994) uvádí:
 - kurikulum je program a život školy
 - kurikulum je plán obsahu vyučování
 - kurikulum je plán učení
 - kurikulum je veškerá zkušenost žáka získaná ve škole
 - kurikulum zahrnuje učivo, vztahy učitele a žáků, prostředí
 - kurikulum je plánovaná a řízená učební zkušenost
- pojmem kurikulum se rozumí většinou celek učebního plánu a sled předmětů, specifické obsahy látky, souhrn zkušeností, které získají žáci, vyučovací metody, prostředky pomůcky, které odpovídají svým obsahům, adekvátní příprava učitelů (Skálková, 1999)
- kurikulum je vysvětlováno jako vzdělávací program, který zahrnuje cíle a očekávané výsledky, obsahy, prostředky, procesy a subjekty vzdělávání. Kurikulum vyjadřuje, jaké vzdělávání je v dané instituci uskutečňováno a jaký výstup lze očekávat. (Walterová, 2004)

- Průcha definuje kurikulum v *Moderní pedagogice* (2005) jako „obsah vzdělávání, který zahrnuje veškeré zkušenosti, které žáci získávají ve škole a v činnostech ke škole se vztahujících, zejména jejich plánování, zprostředkovávání a hodnocení“.

Walterová (1994) uvádí následující podoby kurikula:

- doporučené – dokument, který řeší základní koncepční otázky kurikula
- předepsané – oficiální dokument, který je závazný pro určité typy škol
- realizované – to, co se skutečně realizuje ve třídě
- podpůrné – učebnice, časové dotace, vzdělávání učitelů, vybavení školy
- hodnotící – soubor testů, zkoušek a dalších nástrojů měření
- osvojené – to, co se žáci skutečně naučí

Terminologicky rozlišujeme kurikulum formální, neformální (další aktivity a zkušenosti vztahující se ke škole, např. mimoškolní aktivity) a skryté kurikulum (např. klima školy).

1.2 Historický kontext – společná minulost ČR a SR v oblasti školských reforem

Samotné kurikulární reformě předcházela celá řada reforem společných českému a slovenskému školství.

1.2.1 Malý školský zákon

Vznikem samostatného československého státu v roce 1918 zůstávají v platnosti školské zákony z období Rakouska - Uherska. Změny v oblasti školství přináší zákon č. 226/1922 tzv. Malý školský zákon, účinný od 21. 8. 1922 do 1. 1. 1945. Tento zákon ruší novelu říšského školského zákona z roku 1883 a zavádí osmiletou školní docházku na celém území Československa bez možnosti úlev a výuku tělesné výchovy opět i pro dívky. Do školní výuky zavádí dva nové předměty – občanskou nauku a výchovu a ruční práce pro chlapce. Do školské soustavy byly zařazeny také mateřské školy.

Udržet krok se světem v oblasti kultury, ekonomiky znamená další změny ve školství navržené dr. Václavem Příhodou, který se inspiroval na svých cestách po USA. Jeho návrh spočíval v zavedení jednotného typu školy, aby všechny děti měly stejné podmínky pro vzdělání. Tento systém měl být tvořen třemi stupni. První stupeň měla představovat obecná škola, druhý stupeň škola měšťanská a nižší stupně středních škol, třetí stupeň je sloučený dvěma stupni vyšších stupně středních škol. Dále pak tyto stupně měly obsahovat různorodé

diferencované vzdělávací programy, které umožňovaly vzdělání dětem s různými druhy a úrovněmi nadání. Reforma měla také i svou vnitřní část spočívající v individualizovaném vyučování, samoučení, skupinovém vyučování, zavádění nových způsobů hodnocení. Ačkoliv tato reforma měla své zastánce u většiny učitelů, ministra školství, nebyla vlivem politické situace příliš úspěšná.

1.2.2 Období protektorátu Čechy a Morava

V roce 1942 došlo k rozpuštění zemských školních rad. Veškerá pravomoc a rozhodování v oblasti školství, které do této doby spravovaly zemské školní rady, přešly do kompetence ministerstva. V roce 1943, po zrušení okresních školních výborů, místních školních rad a místních výborů, byla pravomoc nad těmito úřady svěřena do rukou nově zřízeného školského oddělení na úrovni okresů a starostům na úseku obcí.

1.2.3 Jednotná školská soustava - situace po roce 1945

Špatná ekonomická situace způsobená druhou světovou válkou neumožnila navázat školskou správu na předválečné období. Určitým řešením z této situace byla reforma spočívající ve vytvoření jednotné školské soustavy, jejímž propagátorem byl Zdeněk Nejedlý, poválečný ministr na nově obnoveném Ministerstvu školství a osvěty.

V roce 1948 byl vydán zákon č. 95/1948 Sb., o základní úpravě jednotného školství. Veškeré školství bylo zestátněno a všem dětem bylo poskytnuto jednotné vzdělání a výchova. Do školské soustavy byly začleněny mateřské školy, školy národní, střední a školy tří stupňů, které se dělily na povinné základní odborné školy a výběrové gymnázia a vyšší odborné školy. Byly zavedeny školy pro děti vyžadující zvláštní péči.

Zákonem vydaným 24. dubna 1953 pod číslem 31/1953 Sb., o školské soustavě a vzdělávání učitelů, byla snížena povinná školní docházka na osm let a zavedena jedenáctiletá střední škola.

Další změnu školské správy přináší zákon č. 186/1960 Sb., o soustavě výchovy a vzdělávání. Nově byly zřízeny základní devítileté školy, na kterých se realizovala povinná školní docházka. V oblasti středního školství se vyvinula odborná učiliště, učňovské školy a střední

odborné školy. Nově byla zavedena škola pro pracující lid, která poskytovala během jediného roku úplné střední vzdělání s maturitou „třídně uvědomělým“ dělníkům.

Politické názory se promítaly do učebních osnov. Na základní škole byl zaveden předmět pracovní výuka, žáci středních všeobecných škol museli absolvovat praxi ve výrobním podniku. Osnovy základních škol postupně doznaly i další změny. Na prvním stupni se znovu zavádí předměty jako vlastivěda, psaní, hudební a výtvarná výchova, výuka cizího jazyka – ruštiny. Učivo druhého stupně se rozšiřuje o nepovinné předměty.

V roce 1968 vychází zákon č. 168/1968 Sb., o gymnáziích, který opět zahájil čtyřleté všeobecné vzdělání ukončené maturitou.

V roce 1978 vychází další školský zákon č. 63/1978 Sb., o opatřeních v soustavě základních a středních škol. Zavedl desetiletou povinnou školní v podobě spojení osmileté základní školy a dvou let na jakémkoliv typu střední školy, čímž žák dosáhl středního vzdělání. Byla zavedena osmiletá základní škola, která byla složena ze dvou stupňů. První stupeň základní školy zaznamenal největší změnu. Byl zkrácen o jeden rok a vyučování mělo probíhat podle vzoru sovětské školy. Od tohoto modelu se brzo upustilo, protože vyučovací látka byla pro děti moc složitá a hrozilo, že velké procento žáků učivo nezvládne.

Nově vytvořeným typem středních škol bylo střední odborné učiliště jako čtyřletý studijní program, který se zaměřoval na učňovské studium. Tento typ školy byl však rovnocenný s ostatními středními školami, neboť žák mohl po čtyřech letech složit maturitní zkoušku a uvažovat o vysokoškolském studiu. Bylo zavedeno tzv. následné, večerní nebo dálkové studium, což umožňovalo studentům získat maturitní vysvědčení za kratší dobu, než u čtyřletých oborů. Studium na střední škole nebylo jednoduché, ale ještě složitější bylo se na střední školu vůbec dostat. Pro vstup na střední školu bylo zapotřebí doporučení ze základní školy. Důležitější než studijní předpoklady však byly předpoklady politické.

V roce 1984 vyšel zákon č. 29/1984 Sb. o soustavě základních škol, středních škol a vyšších odborných škol, které upravoval školství. Zákon ruší základní devítiletou školu a stanovuje povinnou školní docházku v délce deseti let, při které bylo povinné studovat ještě další dva roky po ukončení základního vzdělání na některé střední škole.

1.2.4 Situace po roce 1989

Novela školského zákona v roce 1990 (č. 171/1990 Sb.) ruší „jednotnou“ školu a zavádí možnost diferenciaci výuky podle schopností a zájmů dětí, zavádí právní subjektivitu škol, čímž umožní vznik soukromých a církevních škol.

Rok 1993 je charakteristický vznikem samostatných států České republiky a Slovenské republiky.

V České republice další významnou změnu představuje novela z roku 1995 (č. 138/1995 sb.), která rozčlenila základní školu na 1. stupeň pětiletý a 2. stupeň čtyřletý, stanovila délku studia na gymnáziích na čtyři, šest a osm let a zavedla do školského systému vyšší odborné školy.

Pro slovenské školství jsou v tomto období příznačné 2 tendence, jedna se snaží o určitou stabilitu systému, druhá usiluje o inovaci. Vzhledem k propadu ekonomiky způsobené restrukturalizací, privatizací a následným růstem nezaměstnanosti neměla školská reforma šanci, neboť pojem reforma se stal v očích veřejnosti synonymem zhoršení životních podmínek. Drobné změny nastaly jen v oblasti primárního vzdělávání.

1.3 Kurikulární reforma v evropském kontextu

O kurikulární reformě se začalo diskutovat ještě v době, než se Česká republika a Slovensko staly novými členskými zeměmi Evropské unie.

Už v přípravné fázi vstupují obě země do významných evropských projektů např.

- Sokrates – cílem je posílit evropskou dimenzi ve vzdělávání, výuku cizích jazyků, výměnu učitelů, žáků, studentů, partnerství škol
- Tempus – mezinárodní program, který původně podporoval projekty spolupráce a rozvoj vysokých škol v zemích střední a východní Evropy. V současné době běží TEMPUS IV(2007 – 2013), který zahrnuje i některé země západního Balkánu, centrální Asie, oblasti Středozemního moře a je otevřen nejen vysokoškolským institucím, ale i dalším organizacím, např. výzkumným institutům.

Česká republika i Slovensko také vstupují do procesů v oblasti vzdělávání:

- v roce 1998 jde o Boloňský proces, který se týká reformy systému vysokoškolského vzdělávání v Evropě. Tento proces zavádí systém akademických titulů, které jsou snadno rozeznatelné a srovnatelné, podporuje mobilitu studentů, učitelů a výzkumných pracovníků, zajišťuje vysokou kvalitu výuky a začleňuje do vysokoškolského vzdělávání evropský rozměr.
- v roce 2000 Lisabonská strategie, která definovala strategické směry a cíle Evropské unie ve vzdělání:
 - zvýšit kvalitu a efektivitu vzdělávacích systémů členských zemí např. zlepšením přípravy pedagogů, zajištěním přístupu k ICT,
 - usnadnit všem přístup ke vzdělávání
 - otevřít vzdělávací systémy širšímu světu zlepšením učení se cizím jazykům, zvyšováním mobility a vzájemné výměny, rozvíjením ducha podnikání

Základním principem se stává celoživotní učení, které probíhá po celý lidský život a to nejen ve školách a vzdělávacích institucích. Příprava jedince na celoživotní učení musí být zahrnuto již v kurikulu základní školy.

Lisabonská strategie deklaruje nové pojmy a jevy, které pomalu zakotvily v pedagogickém podvědomí:

- udržitelný rozvoj
- informační společnost
- učící se společnost
- společnost vědění

Už v roce 1997 skupina expertů UNESCO zpracovala dokument, v němž formulovala cíle vzdělávání pro 21. století.

- učit se poznávat – naučit se potřebné znalosti s porozuměním a umět je správně používat, rozvinout dovednosti potřebné k učení
- učit se jednat – připravit žáky pro osobní i veřejný život
- učit se žít společně – umět spolupracovat s ostatními, utvářet žádoucí postoje, hodnotové orientace, způsoby chování

- učit se být – porozumět vlastní odpovědnosti a jejímu utváření v souladu s morálními hodnotami

Všechny cíle a vize formulované v evropských dokumentech jsou závazné nebo doporučující pro členské země a promítají se do národní úrovně stanovení vzdělávacích záměrů a cílů a často označující se jako priority vzdělávání.

1.4 Komparace průběhu kurikulární reformy v ČR a na Slovensku

Příprava kurikulární reformy v ČR probíhala ve druhé polovině 90. let minulého století a vrcholila celonárodní diskusí „Vzdělávání pro 10 milionů“ a vznikem Národního programu rozvoje vzdělávání v České republice (tzv. Bílé knihy). Poprvé byla kodifikována zákonem 561/2004 Sb, o předškolním, základním, středním a vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon).

Národní program rozvoje vzdělání v České republice (2001) s. 14 uvádí: „Vzdělávání se nevztahuje jen k vědě a poznávání, tedy rozvoji rozumových schopností, ale i k osvojování si sociálních a dalších dovedností, duchovních, morálních a estetických hodnot a žádoucích vztahů k ostatním lidem i ke společnosti jako celku, k emocionálnímu a volnímu rozvoji, v neposlední řadě pak ke schopnosti uplatnit se v měnících se podmínkách zaměstnanosti a tím i trhu práce. „

Bílá kniha (2001, s. 34) uvádí, v čem má spočívat kurikulární reforma. „Bude uplatňováno nové pojetí kurikula, které již není založeno především na osvojování co největšího objemů faktů. Úlohou školy bude poskytnout systematickou a vyváženou strukturu základních pojmů a vztahů, které umožní zařazovat informace do smyslného kontextu vědění i životní praxe. Půjde o vyváženost poznatkového základu kurikula, rozvoje kompetencí i osvojování postojů a hodnot. Bude prohloubena vzájemná provázanost mezi cíli, obsahem vzdělávání a kompetencemi, důraz bude kladen na získávání klíčových kompetencí.“

Bílá kniha dále uvádí (2001, s. 15), že kvality a efektivity vzdělávání má být dosahováno na základě rozsáhlé decentralizace tj. „postupné přesouvání pravomocí na co nejnížší úroveň, kdy jednotlivé školy získají značnou autonomii ...“

Vzdělávání, zakomponované do evropského kontextu, založené na nových potřebách společnosti, mělo být v České republice vyjádřeno ve třech úrovních kurikulárních dokumentů, a to jako státní, rámcové a školní vzdělávací programy.

Ve školském zákoně České republiky se pojem kurikulum nevyskytuje. Jsou zde uvedeny pouze termíny národní, rámcový a školní vzdělávací program.

Nejvyšší úroveň kurikulárních dokumentů představuje národní vzdělávací program, který charakterizuje české vzdělávání v obecných cílech, oblastech, obsahu a prostředcích § 3 školského zákona, ale doposud nebyl vytvořen.

Druhou úroveň kurikulárních dokumentů z hlediska obecnosti, závaznosti představují rámcové vzdělávací programy. Jsou nástrojem, který má zajistit koordinaci a sjednocení vzdělávací funkce autonomních škol různých zřizovatelů. Zákonem jsou kodifikovány:

- RVP pro předškolní vzdělávání
- RVP pro základní vzdělávání
- RVP pro gymnaziální vzdělávání
- RVP pro střední odborné vzdělávání
- RVP pro speciální vzdělávání
- RVP pro základní umělecké vzdělávání
- RVP pro jazykové vzdělávání s právem státní jazykové zkoušky

Podstatou kurikulární reformy je změna cílů a obsahu vzdělávání směrem k utváření a rozvoji životních dovedností (klíčových kompetencí) a k přípravě žáků pro praktický život. Změnou procházejí i procesy řízení vzdělávání, jeho průběžná diagnostika a způsoby hodnocení dosahovaných výsledků.

Samotná změna kurikula započala tvorbou rámcových vzdělávacích programů pro předškolní a základní vzdělávání, které byly schváleny v roce 2004. Byly pilotovány na vybraných pilotních mateřských a základních školách, na základě pilotáže vyhodnocovány a upravovány tak, aby co nejvíce vyhovovaly praxi. Na tyto RVP navázal postupný vznik RVP pro všechny další vzdělávací obory.

Třetí úroveň definování školního vzdělávání představují školní vzdělávací programy, které vycházejí z podmínek a potřeb jednotlivých škol a jsou pro danou školu závazné.

Bílá kniha (s. 38) uvádí doporučení „Realizovat navržený systém vzdělávacích programů na všech úrovních ...“, tj. státní, rámcové, školní programy, což je i uvedeno ve školském zákon. Ve skutečnosti jsou však vytvořeny pouze dvouúrovňové dokumenty – rámcové a školní. Jak už bylo uvedeno výše, národní program vzdělávání nebyl dosud vytvořen.

Od roku 2005 začaly všechny mateřské a základní školy v zákonem stanoveném dvouletém období připravovat své školní vzdělávací programy (ŠVP). Většina škol zvolila své koordinátory pro tvorbu ŠVP. Týmy učitelů si zpracovaly SWOT analýzu školy, začaly si podle svých zkušeností dotvářet obsah vzdělání a pracovat na postupech a vhodných vyučovacích metodách, kterými by dosáhly stanovené cíle. Postupně tak začaly vznikat ŠVP, ve kterých mohli učitelé uplatnit nový přístup ke vzdělávání a své zkušenosti z výuky. Podobnou zkušenost mají za sebou i střední školy.

Podobně i na Slovensku existovaly různé aktivity, které už od roku 2000 se snažily vytýčit nový směr rozvoje vzdělávací politiky, např. Národní program výchovy a vzdělávání na nejbližších 10 – 15 let (Milénium). Nezískal však širší politickou podporu a došlo jen k dílčím novelizacím školského zákona.

V roce 2008 byl přijat na Slovensku nový zákon č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon).

Tento zákon zavádí „státní vzdělávací program“, který vymezuje základní povinné edukační linie pro jednotlivé typy škol, a školský vzdělávací program jako projev vzdělávací autonomie jednotlivých škol:

- Státní vzdělávací program ISCED 0 – před primární vzdělávání
- Státní vzdělávací program pro 1. stupeň základních škol (ISCED 1)
- Státní vzdělávací program pro 2. stupeň základních škol (ISCED 2)
- Státní vzdělávací program pro gymnázia (ISCED 3A)
- Státní vzdělávací program pro odborné školy (ISCED 3B, 3C)
- Státní vzdělávací program pro základné umělecké školy (ISCED 1B, 2B)
- Státní vzdělávací program pro konzervatoře (ISCED 5)
- Státní vzdělávací program pro jazykové školy (SERR)
- Vzdělávací program pro děti a žáky se zdravotním znevýhodněním
- Vzdělávací program pro žáky se všeobecným intelektovým nadáním

K 1. 9. 2011 byly na Slovensku provedeny úpravy státních vzdělávacích programů formou nových Rámcových učebních plánů. V roce 2012 proběhla revize vzdělávacích programů odborného vzdělávání a výsledkem je redukce původních 83 státních vzdělávacích programů na 23 programů platných od 1. 9. 2013.

Cíle kurikulární reformy vzdělávání na Slovensku vymezil M. Zelina-V. Rosa-L', Hajduk-Z Krajčír, (B. Synek, 2007, s. 12) takto:

1. všeobecné záměry, např.:
 - vytvořit moderní, flexibilní školský systém, jehož výstupem budou vzdělání, dobří, zdraví lidé schopni konkurence v globalizovaném světě
 - vybudovat společnost založenou na informacích a vědomostech
 - zvýšit vzdělanostní úroveň obyvatelstva SR s důrazem na schopnost celoživotního se vzdělávání, uplatnit se na trhu práce a žít v měnících se společenskoekonomických podmínkách
 - odstranit zaostávání SR v některých parametrech mezinárodního měření (IEA-TIMMS, PISA)
 - dobudovat vzdělávací systém SR tak, aby byl kompatibilní se vzdělávacími systémy v zemích EU
2. specifické záměry:
 - vytvořit dvojúrovňové pedagogické dokumenty
 - posílit určité oblasti kurikula – rozšířit jazykové kompetence absolventů základních a středních škol, zlepšit informační gramotnost žáků

Průběh reformy v obou zemích je obdobný. O kurikulární reformě se začíná hovořit již před samotným vstupem obou zemí do Evropské unie. Obě země také vstupují do významných evropských projektů a vzdělávacích aktivit. Česká republika začíná s kurikulární reformou o několik let dříve. V roce 2001 jsou základní myšlenky po celonárodní diskuzi formovány v Bílé knize, v roce 2004 je přijat nový školský zákon, který zakotvuje dvojúrovňové dokumenty – rámcové vzdělávací programy a školní vzdělávací programy. Na Slovensku byl přijat nový školský zákon až v roce 2008 a taktéž zavádí dvojúrovňový systém dokumentů - státní vzdělávací programy a školní vzdělávací programy.

1.5 Komparace rámcových vzdělávacích programů v ČR a státních vzdělávacích programů na Slovensku

Rámcové vzdělávací programy v ČR a státní vzdělávací programy na Slovensku jako státem schválené pedagogické dokumenty vymezují povinný rámec vzdělávání prostřednictvím:

- vzdělávacích cílů
- kompetencí
- výsledků vzdělávání

- obsahu vzdělávání, podle stupňů a oborů vzdělání.

Každá z těchto částí je v rámcových (státních) vzdělávacích programech definovaná a s ohledem na tvorbu školních vzdělávacích programů návodně popsána. Důraz se klade na očekávané cílové kvality osobnosti žáka (kompetence) a na výsledky vzdělávání. Obsah vzdělávání v rámcových (státních) vzdělávacích programech je vymezen nadpředmětově a je rozčleněn do jednotlivých vzdělávacích oblastí (např. jazykové vzdělávání, společenskovední vzdělávání, matematické vzdělávání, přírodovědné vzdělávání, estetické vzdělávání, ...). Rámcové (státní) vzdělávací programy stanoví většinou také průřezová témata, která by měla prolínat celým ŠVP tak, aby se promítla funkčně do života školy.

1.5.1 Základní vzdělávání

Od 1. září 2007 zahájily základní školy v ČR výuku podle školních vzdělávacích programů, které si vytvořily podle Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání (RVP ZV). Od 1. září 2010 zahájily výuku podle školních vzdělávacích programů všechny školy, které mají v rejstříku škol obor vzdělání základní škola speciální. Struktura RVP v České republice byla nově upravena s platností od 1. 9. 2013.

Na Slovensku existuje na rozdíl od České republiky odděleně státní vzdělávací program pro 1. a 2. stupeň.

Tabulka 1: Struktura rámcového (státního) vzdělávacího programu základního vzdělávání

Česká republika Rámcový vzdělávací program základní vzdělávání	Slovenská republika Státní vzdělávací program pro primární vzdělávání/pro nižší sekundární vzdělávání
<ol style="list-style-type: none"> 1. Vymezení rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání v systému kurikulárních dokumentů 2. Charakteristika základního vzdělávání 3. Pojetí a cíle základního vzdělávání 4. Klíčové kompetence 5. Vzdělávací oblasti 6. Průřezová témata 7. Rámcový učební plán 8. Vzdělávání žáků se speciálními potřebami 9. Vzdělávání žáků mimořádně nadaných 10. Materiální, personální, hygienické, organizační a jiné podmínky pro uskutečňování RVP ZV 11. Zásady pro zpracování, vyhodnocení a úpravy školního vzdělávacího programu 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Primární vzdělávání – ISCED 1 / Nižší sekundární vzdělávání – ISCED 2. Cíle primárního vzdělávání / Cíle výchovy a vzdělávání. 3. Primární stupeň školského vzdělávání / Stupeň vzdělávání. 4. Profil absolventa – vzdělanostní model absolventa primárního stupně / Profil absolventa – vzdělanostní model absolventa nižšího sekundárního stupně. <i>Tato část specifikuje úroveň klíčových kompetencí, které by si měl absolvent daného stupně vzdělávání osvojit.</i> 5. Vzdělávací oblasti a průřezová témata. 6. Vzdělávací standardy. 7. Rámcové učební plány. 8. Organizační podmínky na výchovu a vzdělávání 9. Povinné personální zabezpečení vzdělávání 10. Povinné materiálně-technické a prostorové zabezpečení 11. Podmínky na zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví 12. Osoby a podmínky na výchovu a vzdělávání žáků se speciálními výchovně vzdělávacími potřebami 13. Zásady a podmínky pro tvorbu školských vzdělávacích programů

Základní struktura obou programů není výrazně odlišná, i když drobné odlišnosti existují. Oba programy obsahují základní charakteristiky, cíle, klíčové kompetence, vzdělávací oblasti, průřezová témata, rámcové učební plány, vzdělávání žáků se specifickými vzdělávacími potřebami a pro mimořádně nadané žáky, materiální, personální, organizační a hygienické podmínky. Státní vzdělávací program na Slovensku obsahuje vzdělávací standardy. Vzdělávací program v ČR uvádí zásady nejen pro tvorbu, ale i vyhodnocení a úpravy školního vzdělávacího programu. Po obsahové stránce státní vzdělávací program na Slovensku často vymezuje jen základní pojmy a charakteristiky a existují k němu přílohy, které doplňují informace obsažené ve státním vzdělávacím programu, např. přílohy pro jednotlivé vyučovací předměty s uvedením obsahových a výkonových standardů.

1.5.1.1 Vzdělávací cíle

Oba programy (v ČR i na Slovensku) se shodují se např. v těchto cílech:

- utvářet a postupně rozvíjet klíčové kompetence a poskytovat základ všeobecného vzdělání
- umožnit žákům osvojit si způsoby učení
- podněcovat žáky k tvořivému myšlení, komunikaci, spolupráci, respektu
- vést žáky k toleranci a ohleduplnosti k jiným lidem, jejich kulturním a duchovním hodnotám
- učit žáky aktivně rozvíjet a chránit fyzické, duševní a sociální zdraví a být za ně odpovědný
- motivovat žáky k celoživotnímu učení

1.5.1.2 Klíčové kompetence

Smyslem a cílem vzdělávání je vybavit všechny žáky souborem klíčových kompetencí na úrovni, která je pro ně dosažitelná, a připravit je tak na další vzdělávání a uplatnění ve společnosti. Pojmem kompetence rozumíme souhrn vědomostí, dovedností, schopností, postojů, a hodnot důležitých pro osobní rozvoj a uplatnění každého člena společnosti (RVP ZV). Osvojování klíčových kompetencí je proces dlouhodobý a složitý, který má svůj počátek v předškolním vzdělávání, pokračuje v základním a středním vzdělávání a postupně se dotváří v dalším průběhu života. Úroveň klíčových kompetencí, které žáci dosáhnou na konci základního vzdělávání, nelze ještě považovat za ukončenou, ale získané klíčové kompetence tvoří neopomenutelný základ žáka pro celoživotní učení, vstup do života a do pracovního procesu.

Ve státních vzdělávacích programech na Slovensku je zdůrazněno, že konkrétní výběr klíčových kompetencí se odvíjel od Evropského referenčního rámce klíčových kompetencí. Jednotlivé klíčové kompetence jsou zde pak dále rozpracované s ohledem na hodnoty a potřeby slovenského školského systému. Ve výběru klíčových kompetencí pro 1. a 2. stupeň základního vzdělávání je možné sledovat pouze dílčí odlišnosti.

Tabulka 2: Klíčové kompetence základního vzdělávání

Česká republika	Slovenská republika	
Rámcový vzdělávací program pro ZV	Státní vzdělávací program pro 1. stupeň základní školy	Státní vzdělávací program pro 2. stupeň základní školy
Komunikativní kompetence	Sociální a komunikační kompetence	Sociálně komunikační dovednosti
Kompetence občanské	Osobní, sociální a občanské kompetence	Kompetence občanské
Sociální a personální kompetence		Kompetence sociální a personální
Kompetence k učení	Kompetence se učit se učit	Kompetence k celoživotnímu učení
Kompetence k řešení problémů	Kompetence řešit problémy	
Kompetence pracovní		Kompetence pracovní
		Kompetence směřující k iniciativnosti a podnikavosti
	Kompetence v oblasti informačních a komunikačních technologií	
	Kompetence v oblasti matematického a přírodovědného vzdělání	Kompetence uplatňovat základ matematického myšlení a základní schopnosti poznávat v oblasti vědy a techniky
	Kompetence vnímat a chápat kulturu a vyjadřovat se kulturními nástroji	

Oba programy se shodují v kompetencích komunikačních, občanských, sociálních, personálních, v kompetencích k učení, k řešení problémů, v kompetencích pracovních. Slovensko se více inspirovalo Evropským referenčním rámcem klíčových kompetencí a vymezuje na rozdíl od České republiky i kompetence v oblasti informačních a komunikačních technologií, matematického a přírodovědného myšlení, kompetence vnímat a chápat kulturu.

1.5.1.3 Vzdělávací oblasti

Vzdělávací obsah základního vzdělávání v ČR je v RVP ZV rozdělen do devíti vzdělávacích oblastí. Jednotlivé vzdělávací oblasti jsou tvořeny jedním vzdělávacím oborem nebo více blízkými vzdělávacími obory. Vzdělávací obsah oboru obsahuje očekávané výstupy – závazné výsledky vzdělávání a doporučené učivo jako prostředek k dosažení očekávaných výstupů.

Státní vzdělávací program na Slovensku rozděluje obsah vzdělání na prvním stupni do 8, na druhém stupni do 9 vzdělávacích oblastí. Samotný vzdělávací program charakterizuje jednotlivé vzdělávací oblasti včetně předmětů, ve kterých se vzdělávání uskutečňuje.

Ke každému předmětu existuje příloha, jež podrobněji charakterizuje předmět, stanovuje cíle, vymezuje tematické celky a jejich obsah a minimální obsahové a výkonové standardy.

Obsahový standard zabezpečuje minimální obsah vzdělávání na všech školách. Obsahuje učivo, které je formulované ve čtyřech kategoriích:

- faktické poznatky – základní prvek, který žáci musí znát, aby byli seznámeni s určitou disciplínou, případně v ní mohli řešit vědní problémy
- konceptuální poznatky – vzájemné vztahy mezi poznatky
- procedurální poznatky – jak něco udělat, metody zkoumání
- metakognitivní poznatky – vlastní poznání

Výkonový standard určuje na jaké úrovni má žák dané minimální učivo ovládat a co má vykonávat. Standard je formulovaný aktivními slovesy, která vyjadřují úroveň osvojení. Jednotlivé úrovně výstupů jsou zaměřené na kompetence a sledují rozvíjení poznávacích schopností poznat nebo vybavit si informace z dlouhodobé paměti, porozumět, aplikovat, analyzovat, vyhodnocovat, schopnost tvořit.

I do RVP ZV v ČR byly opatřením ministra jako příloha vloženy Standardy pro základní vzdělávání s účinností od 1. 9. 2012. Standardy přesněji specifikují očekávané výstupy RVP ZV. Jde o upřesnění, konkretizace z očekávaných výstupů RVP ZV - pro 5. a 9. ročník v předmětech český jazyk, matematika a angličtina. Obsahují rozepsané cíle, co má žák ke konkrétnímu tématu umět, součástí je vždy i vzorová úloha. Ze standardů budou vycházet i testování žáků v 5. a 9. třídách základních škol.

Tabulka 3: Vzdělávací oblasti základního vzdělávání

Česká republika	Slovenská republika	
Rámcový vzdělávací program pro ZV	Státní vzdělávací program pro 1. stupeň základní školy	Státní vzdělávací program pro 2. stupeň základní školy
Jazyk a jazyková komunikace	Jazyk a komunikace	
Matematika a její aplikace	Matematika a práce s informacemi	
Informační a komunikační technologie		
Člověk a příroda	Příroda a společnost	Člověk a příroda
Člověk a společnost		Člověk a společnost
Člověk a svět práce	Člověk a svět práce	
Člověk a zdraví	Zdraví a pohyb	
Umění a kultura	Umění a kultura	
Člověk a jeho svět – jen pro 1. stupeň		
	Člověk a hodnoty	

Z předchozí tabulky vyplývá, že obě země se shodují ve vzdělávacích oblastech Jazyk a komunikace, Člověk a příroda, člověk a společnost, člověk a svět práce, Člověk a zdraví, Umění a kultura. Co se týče vzdělávací oblasti Informační a komunikační technologie je tato oblast ve slovenském vzdělávacím programu spojená se vzdělávací oblastí Matematika a práce s informacemi. V případě státního vzdělávacího programu na Slovensku obsahuje vzdělávací oblast Člověk a hodnoty, která se realizuje v povinně volitelných předmětech etická výchova nebo náboženská výchova. Etická výchova na základních školách v ČR byla zavedena od 1. 9. 2010 Opatřením ministryně společně s filmovou a audiovizuální výchovou, taneční a pohybovou výchovou jako doplňující vzdělávací obor.

1.5.1.4 Průřezová témata

Nedílnou součástí státních i rámcových programů v ČR i na Slovensku jsou průřezová témata. Všechna průřezová témata musí škola do svého školního zařadit, rozhoduje ovšem o rozsahu jejich zařazení (které tematické okruhy a jejich části, do jaké hloubky) a o formách výuky. Doporučuje se použít aktivizujících metod, vhodná může být i forma projektu. Průřezovým tématům lze věnovat samostatné vyučovací předměty nebo lze zařadit jejich obsah do vzdělávacího obsahu jiného oboru, resp. jiných oborů.

Tabulka 4: Průřezová témata základního vzdělávání

Česká republika	Slovenská republika
Rámcový vzdělávací program pro ZV	Státní vzdělávací program pro 1. i 2. stupeň základní školy
Osobnostní a sociální výchova	Osobnostní a sociální rozvoj
Výchova demokratického občana	
Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech	
Multikulturní výchova	Multikulturní výchova
Environmentální výchova	Environmentální výchova
Mediální výchova	Mediální výchova
	Dopravní výchova
	Regionální výchova a tradiční lidová kultura
	Tvorba projektu a prezentační zručnosti
	Ochrana života a zdraví

Obě země se shodují v průřezových tématech osobnostní a sociální rozvoj (výchova), multikulturní výchova, environmentální výchova, mediální výchova. Slovensko jako samostatné průřezové téma zařadilo i regionální výchovu a tradiční lidovou kulturu, které souvisí s multikulturní výchovou, ale hlouběji se zajímá o kulturní dědictví Slovenské republiky. Dalším odlišným tématem na rozdíl od ČR je tvorba projektu a prezentační zručnosti, kde žáci rozvíjí kompetence tak, aby mohli komunikovat, argumentovat, používat informace, řešit problémy, spolupracovat ve skupině, prezentovat sebe i práci ve skupině. Mezi další odlišná průřezová témata patří i dopravní výchova, ochrana života a zdraví. Dopravní výchova do RVP v ČR nebyla zavedena jako samostatné průřezové téma, ale byla rozšířena tématy dopravní výchovy v několika vzdělávacích oblastech a oborech vzdělávání.

1.5.1.5 Rámcové učební plány

Rámcové učební plány stanovují časovou dotaci jednotlivých vyučovacích předmětů. V kompetenci školy je pak rozpis časové dotace do jednotlivých ročníků. Srovnání jednotlivých stupňů základních škol mezi Českou republikou a Slovenskem znemožňuje skutečnost, že 1. stupeň na Slovensku je od 1. do 4. ročníku, 2. stupeň od 5. do 9. ročníku, v ČR 1. stupeň do 5. ročníku. Proto následující srovnávací tabulka uvádí celkové počty za oba stupně základních škol dohromady.

Tabulka 5: Rámcové učební plány základního vzdělávání

Vzdělávací oblast	Vyučovací předmět	Počet hod Slovenská republika	Počet hod Česká republika
Jazyk a komunikace/ Jazyk a jazyková komunikace	Slovenský jazyk a literatura / Český jazyk a literatura	49	50
	První cizí jazyk	21	21
	Druhý cizí jazyk	4	6
Příroda a společnost/ Člověk a jeho svět	Přírodověda	3	12
	Vlastivěda	3	
Člověk a příroda	Fyzika	5	21
	Chemie	4	
	Biologie /Přírodopis	5	
Člověk a společnost	Geografie /Zeměpis	5	11
	Dějepis	6	
	Občanská nauka /Výchova k občanství	4	
Člověk a hodnoty	Etická výchova / Náboženská výchova	8	-
Matematika a práce s informacemi	Matematika	33	35
	Informační technologie	5	2
Člověk a svět práce	Pracovní vyučování	1	8
	Svět práce	1	
	Technika	1	
Umění a kultura	Výtvarná výchova	7	22
	Hudební výchova	7	
	Výchova uměním	1	-
Zdraví a pohyb	Tělesná výchova / Sportovní příprava	18	20
	Výchova ke zdraví	-	
Povinné celkem		191	208
Volitelné/disponibilní hodiny		51	32
Celkem		242	240

Z tabulky nevyplývají výraznější rozdíly mezi zeměmi. Drobné rozdíly spatřuji ve větším počtu disponibilních hodin na Slovensku oproti ČR. Větší počet minimálních hodin je také v informačních technologiích, pravděpodobně souvislost s důrazem na kompetence v oblasti informačních a komunikačních technologií jako klíčových kompetencí. Minimální počet hodin je také stanoven na Slovensku v předmětu etická nebo náboženská výchova na rozdíl od ČR, kde etická výchova je doplňujícím vzdělávacím oborem a vytváří celou řadu mezipředmětových vztahů (český jazyk a literatura, cizí jazyk, přírodopis, výchova k občanství, výchova ke zdraví ...)

1.5.2 Gymnaziální vzdělávání

Od 1. září 2009 začala všechna čtyřletá gymnázia a vyšší stupně víceletých gymnázií v ČR vyučovat podle školních vzdělávacích programů (ŠVP) vytvořených podle Rámcového vzdělávacího programu pro gymnázia (RVP G) nebo Rámcového vzdělávacího programu pro gymnázia se sportovní přípravou (RVP GSP).

Na Slovensku je závazným dokumentem Státní vzdělávací program pro gymnázia ve Slovenské republice, ISCED 3A - vyšší sekundární vzdělávání. Podle tohoto dokumentu se vzdělávají žáci gymnázií se čtyřletým studiem a žáci 5. až 8. ročníku gymnázií s osmiletým studiem.

Dalším důležitým dokumentem na Slovensku je Katalog cílových požadavků na vědomosti a zručnosti maturantů. I v České republice existují katalogy požadavků ke zkouškám společné části maturitní zkoušky kladené na žáky středních škol s maturitní zkouškou. Kromě zmíněných požadavků k maturitní zkoušce obsahují základní specifikace zkoušek a příklady testových úloh a zadání.

1.5.2.1 Vzdělávací cíle

Oba dva programy se shodují v následujících vzdělávacích cílech:

- vybavit žáky širokým vzdělanostním základem
- vybavit žáky klíčovými kompetencemi, např. celoživotní učení

Státní vzdělávací program na Slovensku seskupuje cíle do čtyř kategorií:

- personální – zaměřené na vlastní osobnost
- sociální – zaměřené na sociální vztahy, zájem o uchování národního dědictví
- profesně-orientační – schopnost výběru svého profesionálního směřování
- všeobecně vzdělávací – pro celoživotní zlepšování včetně kreativity

1.5.2.2 Klíčové kompetence

Tabulka 6: Klíčové kompetence gymnaziálního vzdělávání

Česká republika - Rámcový vzdělávací program pro GV	Slovenská republika - Státní vzdělávací program pro gymnázia
Komunikativní kompetence	Sociálně komunikační dovednosti
Kompetence občanské	Kompetence občanské
Sociální a personální kompetence	Kompetence sociální a personální
Kompetence k učení	Kompetence k celoživotnímu učení
Kompetence k řešení problémů	Kompetence řešit problémy
Kompetence k podnikavosti	Kompetence pracovní
	Kompetence směřující k iniciativnosti a podnikavosti
	Kompetence v oblasti informačních a komunikačních technologií
	Kompetence uplatňovat základ matematického myšlení a základní schopnosti poznávat v oblasti vědy a techniky
	Kompetence vnímat a chápat kulturu a vyjadřovat se kulturními nástroji

Klíčové kompetence gymnaziálního vzdělávání od klíčových kompetencí 2. stupně ZŠ výrazně nezměnily, ale například ve středním vzdělávání v ČR se klade větší důraz na kompetence k podnikavosti na rozdíl od základního vzdělávání, kde jsou vymezeny kompetence pracovní. Slovenský vzdělávací program vymezuje nejen kompetence pracovní, ale také kompetence směřující k iniciativnosti a podnikavosti. Změny jsou v úrovni dosažení klíčových kompetencí mezi jednotlivými stupni vzdělání. Ve srovnání obou zemí platí stejné závěry jako u základního vzdělávání, tzn., že Slovensko se více inspirovalo Evropským referenčním rámcem klíčových kompetencí a vymezuje na rozdíl od České republiky i kompetence v oblasti informačních a komunikačních technologií, matematického a přírodovědného myšlení, kompetence vnímat a chápat kulturu. Shoda obou vzdělávacích systémů je v oblasti kompetencí komunikačních, občanských, sociálních, personálních, k řešení problémů, k učení (zejména celoživotnímu).

1.5.2.3 Vzdělávací oblasti

Tabulka 7: Vzdělávací oblasti gymnaziálního vzdělávání

Česká republika - Rámcový vzdělávací program pro GV	Slovenská republika - Státní vzdělávací program pro gymnázia
Jazyk a jazyková komunikace	Jazyk a komunikace
Matematika a její aplikace	Matematika a práce s informacemi
Člověk a příroda	Člověk a příroda
Člověk a společnost	Člověk a společnost
Člověk a svět práce	
Umění a kultura	Umění a kultura
Člověk a zdraví	Zdraví a pohyb
Informatika a informační a komunikační technologie	
	Člověk a hodnoty

Vzdělávací oblasti opět navazují na základní vzdělávání. Na Slovensku oproti základnímu vzdělávání chybí samostatně vymezená vzdělávací oblast Člověk a svět práce, ale na rozdíl od ČR je samostatně vymezena opět vzdělávací oblast Člověk a hodnoty (etická nebo náboženská výchova). Vzdělávací oblast informací a informačních a komunikačních technologií spojená ve slovenském vzdělávacím programu se vzdělávací oblastí Matematika a práce s informacemi. Oba vzdělávací programy se shodují v oblastech Jazyk a komunikace, člověk a příroda, člověk a společnost, Umění a kultura, Zdraví a pohyb.

1.5.2.4 Průřezová témata

Tabulka 8: Průřezová témata gymnaziálního vzdělávání

Česká republika - Rámcový vzdělávací program pro GV	Slovenská republika - Státní vzdělávací program pro gymnázia
Osobnostní a sociální výchova	Osobnostní a sociální rozvoj
Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech	
Multikulturní výchova	Multikulturní výchova
Environmentální výchova	Environmentální výchova
Mediální výchova	Mediální výchova
	Tvorba projektu a prezentační zručnosti
	Ochrana života a zdraví

Počet průřezových témat se proti základnímu vzdělávání v ČR i na Slovensku snížil. Obě země se shodují v průřezových tématech osobnostní a sociální rozvoj, multikulturní výchova,

environmentální výchova, mediální výchova. Slovenský vzdělávací program obsahuje navíc průřezové téma tvorba projektu a prezentační zručnosti, ochrana života a zdraví. Vzdělávací program v ČR vymezuje zvláště průřezové téma Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech.

1.5.3 Střední odborné vzdělávání

Rámcové vzdělávací programy v ČR pro odborné školy (pro každý obor vzdělání) byly připravovány v několika fázích. První školy začaly učit podle vlastních programů od 1. září 2009. Později proběhla redukce počtu oborů na zhruba 275 širěji koncipovaných oborů. RVP stanoví závazné podíly všeobecné a odborné složky vzdělávání a minimální časové dotace pro jednotlivé oblasti vzdělávání. Asi 20 – 30 % celkové časové kapacity tvoří disponibilní hodiny, které škola využije dle vlastního uvážení. Způsob realizace vymezených požadavků se ponechává na školách. V zájmu lepšího uplatnění absolventů středního odborného vzdělávání na trhu práce usilují RVP o to, aby větší důraz a pozornost byly při vzdělávání zaměřeny na klíčové kompetence a na všeobecně vzdělávací složku středního odborného vzdělávání a širěji profilované odborné vzdělávání.

Jak už bylo zmíněno výše, Státní institut odborného vzdělávání na Slovensku na základě monitorování zredukoval původních 83 státních vzdělávacích programů na 23 státních vzdělávacích programů platných od školního roku 2013/2014.

1.5.3.1 Vzdělávací cíle

Koncepce středního odborného vzdělávání v obou zemích vychází z principu celoživotního vzdělávání, které je nástrojem rozvoje lidské společnosti. Teoretickým východiskem je již výše zmíněný koncept cílů vzdělávání pro 21. století (učit se poznávat, učit se pracovat a jednat, učit se být, učit se žít společně). V souladu s těmito cíli je obecným cílem připravit žáka na úspěšný, smysluplný a odpovědný osobní, občanský i pracovní život v podmínkách měnícího se světa.

Státní vzdělávací program na Slovensku vymezuje i další cíle vzdělávání, např. získávání kompetencí, používání cizího jazyka, rozvíjení manuální dovednosti, ...

1.5.3.2 Klíčové a odborné kompetence

Střední odborné vzdělání v obou zemích je založené na získání

- klíčových kompetencí
- odborných kompetencí.

Klíčové kompetence vymezené v rámcových nebo státních vzdělávacích programech jsou společné pro všechny obory středního odborného vzdělávání

Tabulka 9: Klíčové kompetence středního odborného vzdělávání

Česká republika	Slovenská republika
Kompetence k učení	
Kompetence k řešení problémů	Schopnost tvořivě řešit problémy
Komunikativní kompetence	Komunikativní a sociálně vzájemné kompetence
Personální a sociální a kompetence	Intrapersonální a interpersonální kompetence
Občanské kompetence a kulturní povědomí	Schopnost být demokratickým občanem
Kompetence k pracovnímu uplatnění a podnikatelským aktivitám	Podnikatelské kompetence
Matematické kompetence	
Kompetence využívat prostředky informačních a komunikačních technologií a pracovat s informacemi	Kompetence využívat informačních technologií

Oba programy se shodují v kompetencích k řešení problémů, komunikativních, personálních, sociálních, občanských, podnikatelských, v kompetencích využívat informačních technologií. Státní vzdělávací programy na Slovensku vymezují ještě všeobecné kompetence jako základní kognitivní kompetence, které se požadují pro příbuzné skupiny povolání (např. matematika, čtení, řešení problémů, ...). Vytváří předpoklad celoživotního vzdělávání a přispívají k profesionalizaci každého jedince.

Od školní roku 2013 - 2014 vstupují v platnost na Slovensku nové státní vzdělávací programy, ve kterých byl upraven profil absolventa a tím i vymezení klíčových kompetencí.

V souladu se Společenským rámcem klíčových kompetencí pro celoživotní vzdělávání byly na Slovensku vymezeny následující klíčové kompetence:

- kompetence samostatnosti ve společenském a pracovním životě
- kompetence interaktivně používat vědomosti, informační a komunikační technologie, komunikovat v mateřském a cizím jazyce

- schopnost pracovat v různorodých skupinách

Odborné kompetence vyjadřují profesní profil absolventa oboru vzdělání, jeho způsobilosti pro výkon povolání. Odvíjejí se od kvalifikačních požadavků na výkon konkrétního povolání.

Ve slovenském státním vzdělávacím programu jsou uváděny v kategoriích:

- požadované vědomosti absolventa
- požadované dovednosti absolventa
- požadované osobnostní předpoklady, vlastnosti a schopnosti

RVP v ČR vymezuje odborné kompetence spíše tematicky s ohledem na obory vzdělávání.

1.5.3.3 Vzdělávací oblasti

Obsah vzdělávání se člení na vzdělávací oblasti. Požadavky stanovené pro oblasti všeobecného vzdělávání, kromě vzdělávání odborného, navazují na vzdělávací oblasti základního vzdělávání.

Tabulka 10: Vzdělávací oblasti středního odborného vzdělávání

Česká republika	Slovenská republika
Jazykové vzdělávání a komunikace	Jazyk a komunikace
Společenskovědní vzdělávání	Člověk a společnost
Přírodovědné vzdělávání	Člověk a příroda
Matematické vzdělávání	Matematika a práce s informacemi
Vzdělávání v informačních a komunikačních technologiích	
Estetické vzdělávání	Člověk a hodnoty
Vzdělávání pro zdraví	Zdraví a pohyb
Ekonomické vzdělávání	Odborné vzdělávání
Odborné vzdělávání	

Obě země se shodují ve vymezení vzdělávacích oblastí.

Státní vzdělávací program na Slovensku charakterizuje vzdělávací oblasti jako okruhy, ve kterých jsou stanovené výkonové a obsahové standardy. Výkonové standardy jsou závazné při

tvorbě vzdělávacích výstupů (co žák zná, ví, chápe a je schopný udělat, aby ukončil proces vzdělávání) v jednotlivých vyučovacích předmětech.

Výkonový standard musí odpovědět na otázku „Co potřebuje žák vědět“ (kognitivní oblast), „Čemu musí porozumět“ (kognitivní a afektivní oblast) a „Co má udělat“ (afektivní psychomotorická oblast), aby splnil úlohu a prokázal svůj výkon. Výkonový standard je zároveň vstupním (cílový požadavek) a výstupním (vzdělávací výstup) standardem.

Obsahový standard vymezuje základní učivo. Určuje rozsah požadovaných vědomostí, dovedností a kompetencí.

1.5.3.4 Průřezová témata

V RVP středního odborného vzdělávání v ČR najdeme na rozdíl od Slovenska vymezená i průřezová témata.

Jedná se o tyto průřezová témata:

- Občan v demokratické společnosti
- Člověk a životní prostředí
- Člověk a svět práce
- Informační a komunikační technologie

1.6 Školní vzdělávací programy v ČR a SR a jejich komparace

Školní vzdělávací program je základním pedagogickým dokumentem školy a ředitel školy jej zveřejňuje na veřejném místě.

Školní vzdělávací program na Slovensku vydává ředitel školy po projednání na pedagogické radě školy a radě školy. Školní vzdělávací program pro odborné vzdělávání projedná ředitel školy i s fyzickými a právníckými osobami, pro které se žáci připravují na povolání. (případně se subjektem koordinace odborného vzdělávání a přípravy na úrovni samosprávného kraje) § 7, odst. 2 zákona č. 245/2008 Z. z. o výchově a vzdělávání.

I v ČR se dle zákona č. 561/2004 Sb. (školní zákon) § 5 odst. 3 vydává ředitel školy školní vzdělávací program a dle § 168 odst. 1 se školská rada vyjadřuje k návrhům školních vzdělávacích programů a jejich následovnému uskutečnění a schvaluje hodnocení žáků.

Zásady tvorby školních vzdělávacích programů vymezují rámcové (státní) vzdělávací programy a také metodické pokyny, které řeší podrobnosti o tvorbě školního vzdělávacího programu.

Při zpracování školních vzdělávacích programů se školy řídí následujícími zásadami např.:

Školní vzdělávací program:

- vypracovává škola na základě rámcového (státního) vzdělávacího programu podle požadavků a podmínek školy
- vytváří podmínky pro osvojování vzdělávacího obsahu stanoveného v rámcovém vzdělávacím programu, a tím pro utváření klíčových kompetencí žáků
- prezentuje profilaci školy
- je založen na tvůrčí práci učitelů a využívání efektivních forem a metod výuky, neomezuje učitele v případných časových i metodických odlišnostech, které vycházejí z konkrétních potřeb žáků a ze zkušeností učitelů
- vypracovává se na celé období vzdělávání, v případě středních odborných škol se vytváří pro každý studijní obor

Školní vzdělávací program obsahuje školní učební plán, který vychází z rámcového učební plánu a školy v něm mohou využít disponibilních hodin k rozšíření minimálních časových dotací jednotlivých vzdělávacích oblastí, respektive vzdělávacích předmětů. RVP pro odborné vzdělávání v ČR umožňuje zpracovat školní vzdělávací program jako klasický, tj. na základě vyučovacích předmětů a učebních osnov, nebo jako modulový. Vzdělávací modul je obsahově ucelená vyučovací a učební jednotka s jasně stanovenou délkou trvání. Užití modulů je vhodné tehdy, pokud škola chce přispět k individualizaci vzdělávací cesty žáků a nabízet různé formy a možnosti vzdělávání.

Tabulka 11: Struktura ŠVP základního vzdělávání

Česká republika	Slovenská republika
1. identifikační údaje 2. charakteristika školy – podmínky dlouhodobé projekty, charakteristika pedagogického sboru 3. charakteristika ŠVP <ul style="list-style-type: none"> • výchovné a vzdělávací strategie • zabezpečení žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků mimořádně nadaných • začlenění průřezových témat 4. učební plán – výčet povinných a volitelných předmětů s jejich časovými dotacemi pro jednotlivé ročníky 5. učební osnovy – vyučovací předmět vedle samotné charakteristiky obsahuje rozpracování očekávaných výstupů a učiva do ročníků 6. hodnocení výsledků vzdělávání (do 1. 9. 2013 byla součástí tohoto bodu autoevaluace školy – přesunuto do části charakteristika školy)	1. všeobecné údaje <ul style="list-style-type: none"> • identifikační údaje • charakteristika školy – počet kvalifikovaných a nekvalifikovaných učitelů a jejich věková a rodová skladba • vyučovací jazyk 2. charakteristika školního vzdělávacího programu <ul style="list-style-type: none"> • profil, strategie školy • učební plán • učební osnovy předmětů – jsou uvedeny v samostatném dokumentu (příloze) • organizační, personální, materiální podmínky • systém kontroly a hodnocení žáků • systém kontroly a hodnocení zaměstnanců školy • požadavky na vzdělávání pedagogických pracovníků a ostatních zaměstnanců • podmínky pro vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

Z tabulky vyplývá, že školní vzdělávací programy v obou zemích se zásadně neliší. Rozdíl spočívá v tom, že učební osnovy předmětů na Slovensku jsou uvedeny v samostatných přílohách. Školní vzdělávací program na Slovensku se zabývá i systémem kontroly a hodnocení zaměstnanců a jejich požadavky na vzdělávání.

1.7 Úspěšnost žáků v mezinárodních srovnávacích testech.

Jak bylo uvedeno výše, jedním z důvodů zavedení kurikulární reformy na Slovensku je rovněž i klesající úspěšnost žáků v mezinárodních měřeních. Stejně tak i české školství čelí kritice zhoršujícím se výsledkům českých žáků v mezinárodním testování.

Mezinárodní měření organizují dvě mezinárodní organizace s různými cíli:

- OECD - zjišťuje výsledky vzdělávání z pohledu požadavků trhu práce a soustředí se na žáky v posledních letech povinné školní docházky
- IEA – sleduje výsledky vzdělávání ve vztahu k předepsanému obsahu vzdělávání

v jednotlivých zúčastněných zemích a zkoumá žáky vybraných ročníků jednotlivých stupňů vzdělávání

Obě organizace se zajímají nejen o samotný výkon – počet bodů, ale i o okolnosti, které ho ovlivňují (motivace žáků,...)

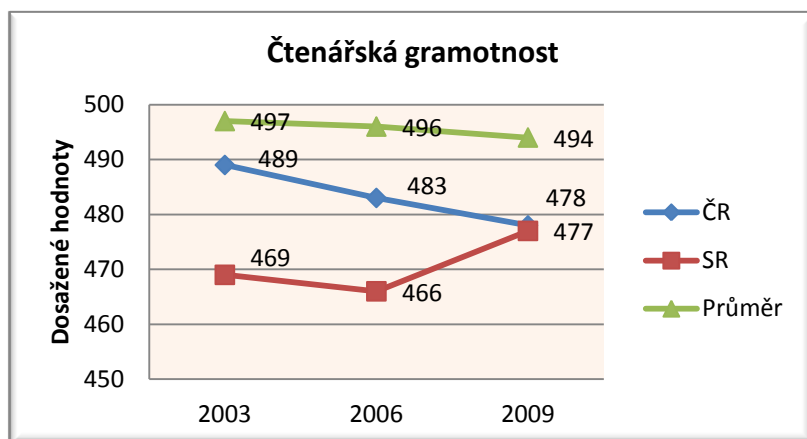
ČR i Slovenská republika se účastní např. těchto mezinárodních testování:

- OECD PISA
- IEA TIMSS a PIRLS
- výzkum ICILS - Šetření počítačové a informační gramotnosti
- ICCS – Mezinárodní studie občanské výchovy

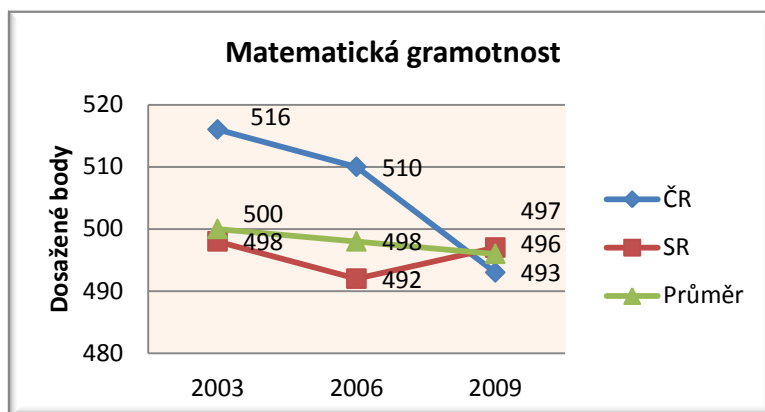
OECD PISA – OECD Programme for International Student Assessment

Výzkum PISA probíhá v devítiletých cyklech. Cyklus má přitom tři fáze, z nichž každá je detailněji zaměřena na jednu z oblastí gramotnosti. Sběr dat tedy probíhá jednou za tři roky a testovány jsou znalosti a dovednosti žáků v oblasti čtenářské, matematické a přírodovědné gramotnosti, přičemž jedné z oblastí je vždy věnován větší prostor. V roce 2009 byla hlavní testovanou oblastí čtenářská gramotnost, v roce 2012 matematická a v roce 2015 bude v rámci devítiletého cyklu výzkumu PISA zkoumána zejména přírodovědná gramotnost.

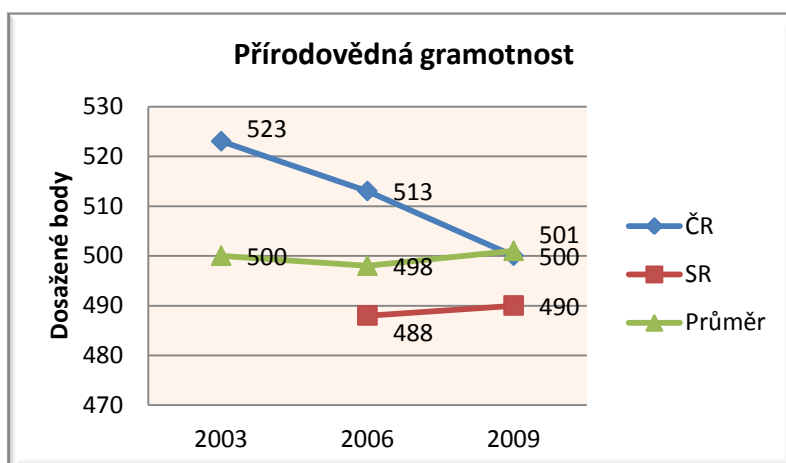
PISA – srovnání výsledků ČR a SR v čtenářské gramotnosti v letech 2003 – 2009

PISA – srovnání výsledků ČR a SR v matematické gramotnosti v letech 2003 - 2009

PISA – srovnání výsledků ČR a SR v přírodovědné gramotnosti v letech 2003-2009

Pozn.: Předchozí 3 grafy byly vytvořeny z dat dostupných z archivu České školní inspekce – mezinárodní šetření – PISA – Národní zpráva 2003, 2006, 2009 a Mezinárodní šetření na Slovensku [http://www.nucem.sk/sk/medzinarodne_merania/]

Podklady jsou uvedeny v příloze č. 12

Z předchozích grafů vyplývá alarmující skutečnost klesajících výsledků českých žáků. Výsledky slovenských žáků sice v posledních letech nezaznamenaly klesající tendenci, ale stále se pohybují pod průměrem zemí OECD s výjimkou matematické gramotnosti, kde se dostali do průměru OECD.

Důležité je si uvědomit, že tyto výsledky jsou uváděny za období před kurikulární reformou, i když je třeba počítat s faktem, že naši žáci zejména v základním vzdělávání nedosahují výsledků svých vrstevníků před deseti až patnácti lety, počítat při formování obsahu učiva ve vzdělávacích programech, na úrovni školy také při volbě efektivnějších výukových technologií. (Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy ČR (2011-2015), MSMT ČR)

První žáci, kteří prošli kurikulární reformou, byli testováni v rámci PISA testů v roce 2012. Výsledky tohoto testování nejsou ještě známy.

TIMS - Trends in International Mathematics and Science Study

Na nepříznivou situaci z hlediska klesajících výsledků vzdělávání v základním vzdělávání již upozornily výsledky v hlavním mezinárodním šetření TIMSS na jaře 2007. I když v přírodních vědách dosáhli žáci 4. i 8. ročníků ZŠ obou ročníků nadprůměrných výsledků, v matematice dosáhli žáci 4. ročníků podprůměrných a žáci 8. ročníků jen průměrných výsledků. V porovnání s předchozím šetřením se průměrné výsledky žáků 4. ročníků statisticky významně zhoršily v obou oblastech, výsledky žáků 8. ročníků se v přírodních vědách nezměnily, v matematice však došlo ke zhoršení.

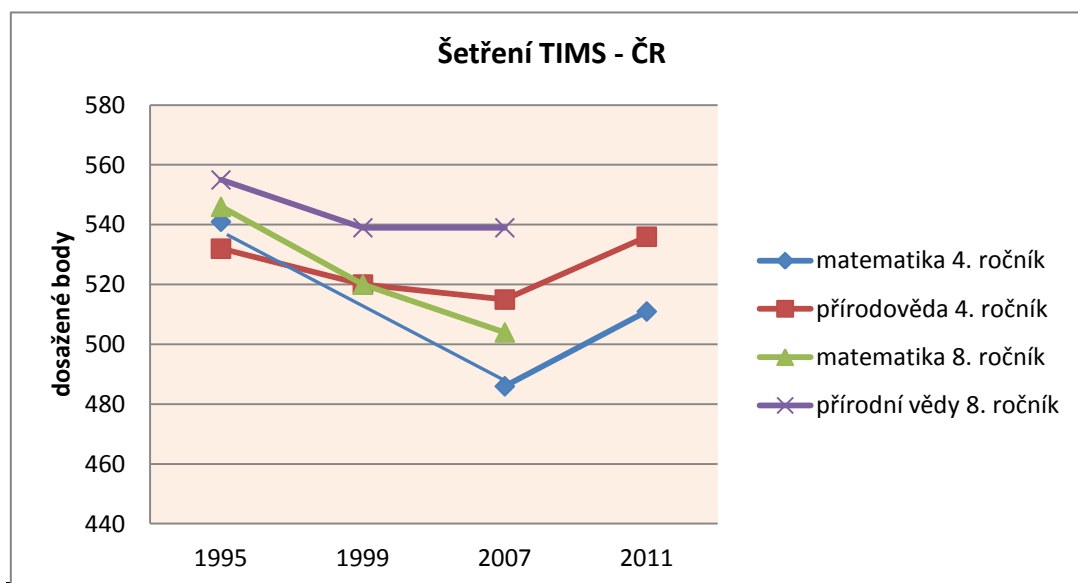
Určitý obrat přinášejí výsledky testování v roce 2011, kterého se zúčastnili pouze žáci 4. ročníku. Výsledek českých žáků 4. ročníků v matematice je nadprůměrný a jeho hodnota je 511 bodů. Čeští žáci přitom zaostali za žáky deseti členských zemí EU, které se do šetření zapojily, a Ruska. Srovnatelné výsledky měli se žáky i ze Slovenska (507 bodů).

Také v přírodovědě mají čeští žáci nadprůměrný výsledek, jeho hodnota je 536 bodů, což je výrazně více než v matematice. Lepší výsledek prokázali žáci pouze pěti evropských zemí a členských zemí OECD zapojených do šetření TIMSS 2011. Srovnatelný výsledek s Českou republikou má i Slovensko 532 bodů.

Mezi roky 2007 a 2011 pak pozorujeme v přírodovědě nejvyšší zlepšení ze všech členských zemí EU a OECD.

Ke zlepšení došlo i oblasti čtenářské gramotnosti žáků 4. ročníků testování v rámci PIRLS 2011 nejen v České republice, ale i na Slovensku (žáci procházející kurikulární reformou).

Hodnocení ČR v šetření TIMSS (1995, 1999, 2007)

Graf byl vytvořen na základě údajů dostupných z Národní zpráva TIMMS 2011 a Mezinárodní šetření na Slovensku.

Podklady jsou uvedeny v příloze č. 13.

2 Kvantitativní výzkum

2.1 Cíl výzkumného šetření

Cílem kvantitativního výzkumu bylo zjistit, zda názory pedagogických pracovníků na kurikulární reformu v oblasti akceptace, obeznámenosti, podpory reformy, metod a forem výuky, klimatu na škole, jsou podobné v ČR a na Slovensku.

2.2 Formulace výzkumných předpokladů

1. Pedagogičtí pracovníci na Slovensku akceptují kurikulární reformu více než pedagogičtí pracovníci v ČR.
2. Ženy akceptují kurikulární reformu více než muži.
3. Pedagogičtí pracovníci s delší praxí akceptují reformu méně než pedagogičtí pracovníci s kratší praxí.
4. Vedoucí pedagogičtí pracovníci akceptují reformu více než řadoví učitelé.
5. Pedagogičtí pracovníci středního vzdělávání akceptují reformu méně než pedagogičtí pracovníci základního vzdělávání.
6. Pedagogický pracovník, který je více obeznámen s kurikulární reformou, akceptuje reformu ve větší míře.
7. Pedagogický pracovník, který byl při zavádění reformy podporován metodicky, materiálně nebo finančně, akceptuje reformu ve větší míře.
8. Kurikulární reforma přinesla změnu v pojetí kurikula větším zaměřením se na žáka, změny v metodách a formách výuky, v klimatu na škole, v oblasti vzdělávacích obsahů.
9. Pedagogičtí pracovníci využívají ŠVP nejvíce při rozvrhování učiva do tematického plánu.
10. Pedagogičtí pracovníci požadují revizi RVP

2.3 Průběh výzkumu

Osloveno bylo formou dotazníku 100 škol, kde na každé škole vyplňoval dotazník ředitel školy (případně jeho zástupce) a 2 učitelé, celkem tedy 300 respondentů. Výběrový soubor byl tvořen stratifikovaným výběrem, kdy základní soubor byl nejdříve rozdělen podle typu škol v ČR a na Slovensku na podskupiny. Co se týče početnosti podskupin, je výběr proporční, tzn. zastoupení škol odpovídá proporci výskytu školy v základním souboru.

Tabulka 12: Zastoupení škol ve výběrovém souboru

Stát	Typy škol	Počet škol	
		základní soubor	výběrový soubor
ČR	základní školy	4 111	37
	gymnázia	371	4
	střední odborné školy	1 022	9
	celkem	5 504	50
SR	základní školy	2 577	39
	gymnázia	211	3
	střední odborné školy	533	8
	celkem	3 321	50

Zdroj: Počet škol v základním souboru – statistika školství dostupná z www.msmt.cz a www.minedu.sk.

Z každé podskupiny byl proveden náhodný výběr tabulkou náhodných čísel.

Dotazník byl vytvořen v Google dokumentech a rozeslán výběrovému souboru elektronicky. Při tvorbě dotazníku bylo využito některých otázek z výzkumné zprávy Janík a kol. 2010 Kurikulární reforma na gymnáziích, výsledky dotazníkového šetření.

Dotazník obsahoval 24 otázek (viz příloha č. 1), z nichž několik prvních otázek bylo položeno za účelem rozdělení respondentů dle různých hledisek:

1. z geografického hlediska
 - ČR
 - Slovensko
2. z hlediska pravomocí a odpovědnosti
 - vedoucí pedagogičtí pracovníci – ředitel, zástupce
 - řadoví učitelé

3. z hlediska typů škol
 - základní školy
 - střední
 - všeobecné gymnaziální
 - odborné školy
4. z hlediska pohlaví
 - muž
 - žena
5. z hlediska délky praxe
 - do 5 let
 - 5 – 10 let
 - 10 – 20 let
 - 20 – 30 let
 - nad 30 let

Samotnému výzkumu předcházela předvýzkum na menším vzorku respondentů, který sloužil k ověření srozumitelnosti otázek v dotazníku.

E-mail obsahoval:

- oslovení ředitele školy
- vysvětlení významu šetření včetně odkazu na samotný dotazník
- žádost o jeho vyplnění ředitelem školy nebo zástupcem
- žádost o přeposlání 2 učitelům školy, kteří dotazník také vyplní
- poděkování a zaručení anonymity

V následující tabulce vidíme v průměru zhruba 66 % návratnost dotazníků, a to v obou zemích. Této průměrné návratnosti dotazníků bylo dosaženo dodatečným výzkumem, tak aby poměr výběrového a základního souboru byl zachován. V dodatečném výzkumu bylo osloveno 20 základních škol v ČR a 10 na Slovensku. Tyto školy byly opět vybrány náhodným výběrem ze základního souboru zmenšeného o již oslovené školy.

Tabulka 13: Návratnost dotazníku

Stát	Typ školy	Pozice ve škole	Počet respondentů	Návratnost	
				počet	v %
ČR	základní školy	vedoucí pracovníci	37	26	70 %
		učitelé	74	50	68 %
	gymnázia	vedoucí pracovníci	4	3	75 %
		učitelé	8	6	75 %
	střední odborné školy	vedoucí pracovníci	9	6	67 %
		učitelé	18	11	61 %
ČR celkem			150	102	68 %
SR	základní školy	vedoucí pracovníci	39	26	67 %
		učitelé	78	49	63 %
	gymnázia	vedoucí pracovníci	3	2	67 %
		učitelé	6	4	67 %
	střední odborné školy	vedoucí pracovníci	8	6	75 %
		učitelé	16	10	63 %
SR celkem			150	97	65 %
Celkem			300	199	66 %

2.4 Analýza zjištěných výsledků

2.4.1 Míra akceptace kurikulární reformy

Akceptací kurikulární reformy je myšlen pozitivní postoj, přínos vůči zaváděné změně. V případě neakceptace hovoříme o negativním postoji, o problémech.

Respondenti vyjadřovali pozitivní postoj mírou svého souhlasu s výroky:

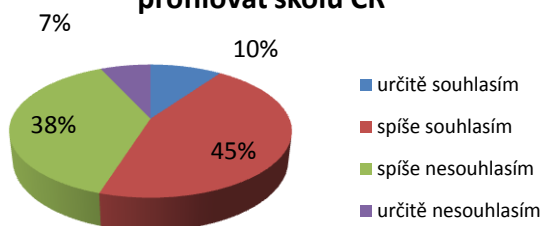
- S reformou přichází moderní koncepce vzdělání
- Reforma nabízí možnost profilovat školu

Negativní postoj vyjadřovali mírou souhlasu s výroky:

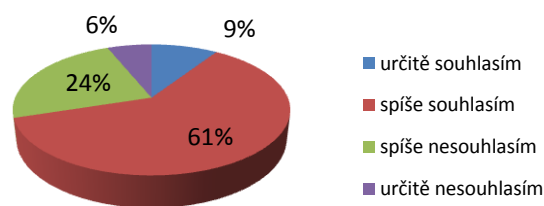
- Reforma přinesla nebezpečí bezbřehého rozvolnění
- Reforma přinesla nebezpečí snížení úrovně výkonu žáků

Pro podchycení polarity postoje byla použita čtyřstupňová škála (určitě souhlasím, spíše souhlasím, spíše nesouhlasím, určitě nesouhlasím).

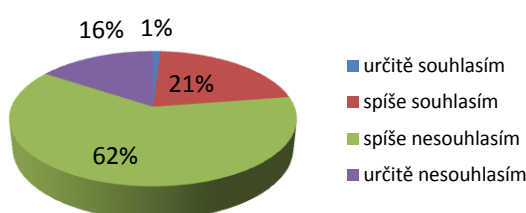
Reforma nabídla možnost profilovat školu ČR

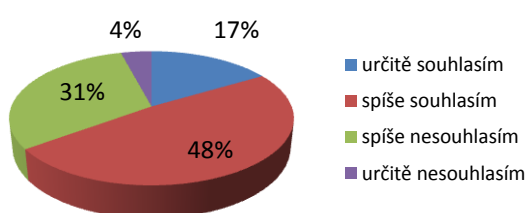
Reforma nabídla možnost profilovat školu SR

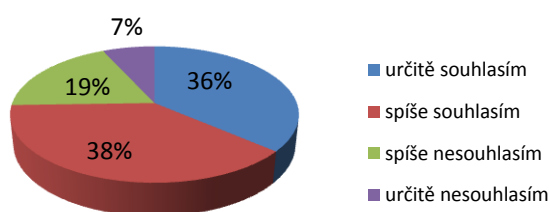
S reformou přichází moderní koncepte vzdělání ČR

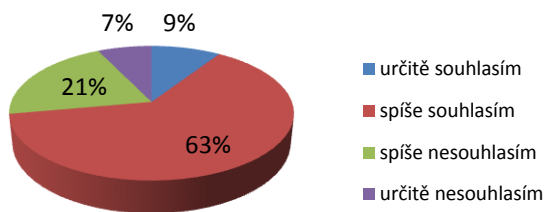
S reformou přichází moderní koncepte vzdělání SR

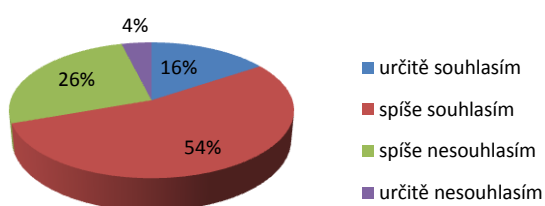
Reforma přinesla nebezpečí bezbřehého rozvolnění ČR

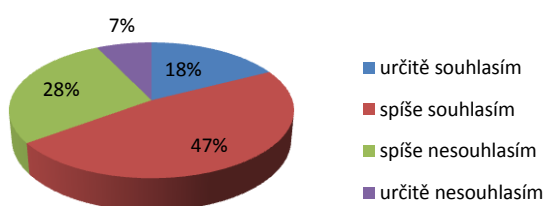
Reforma přinesla nebezpečí bezbřehého rozvolnění SR

Reforma přinesla nebezpečí snížení úrovně výkonu žáků ČR

Reforma přinesla nebezpečí snížení úrovně výkonu žáků SR

Pozn.: Podklady pro předchozí grafy jsou v příloze č. 2

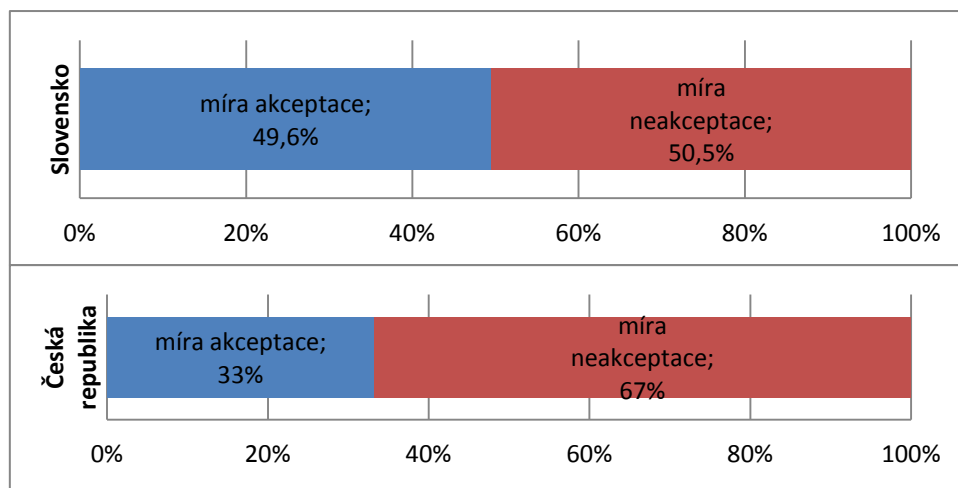
Analýza dat k hypotéze 1: Pedagogičtí pracovníci na Slovensku akceptují kurikulární reformu více než pedagogičtí pracovníci v ČR.

Jako akceptující byl označen respondent, který u pozitivních výroků volil odpovědi určitě nebo spíše souhlasím a u negativních výroků volil spíše nebo určitě nesouhlasím. Za respondenta neakceptujícího kurikulární reformu byl označen ten, kdo volil u pozitivních výroků spíše a určitě nesouhlasím a u negativních výroků spíše a určitě souhlasím.

Následující graf vznikl následujícím způsobem:

Míra akceptace – aritmetickým průměrem odpovědí určitě souhlasím a spíše souhlasím pozitivních výroků (S reformou přichází moderní koncepce vzdělání, Reforma nabídla možnost profilovat školu) a spíše nesouhlasím a určitě nesouhlasím negativních výroků (Reforma přinesla nebezpečí bezbřehého rozvolnění, Reforma přinesla nebezpečí snížení úrovně výkonů žáků)

Míra neakceptace – aritmetickým průměrem odpovědí určitě nesouhlasím a spíše nesouhlasím pozitivních výroků (S reformou přichází moderní koncepce vzdělání, Reforma nabídla možnost profilovat školu) a spíše souhlasím a určitě souhlasím negativních výroků (Reforma přinesla nebezpečí bezbřehého rozvolnění, Reforma přinesla nebezpečí snížení úrovně výkonů žáků)

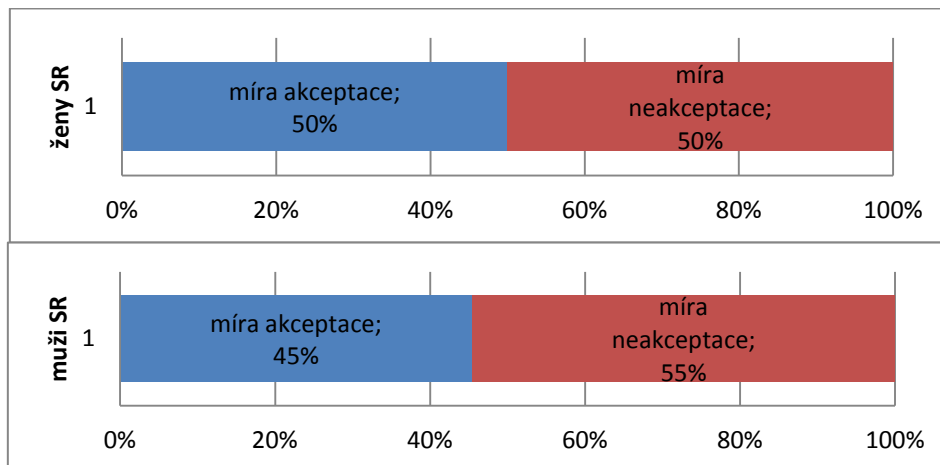
Pozn.: Podklady pro tvorbu grafů jsou uvedeny v příloze č. 2

Z analýzy výsledků vyplývá pravdivost tvrzení 1, neboť míra akceptace kurikulární reformy pedagogických pracovníků na Slovensku je větší (49,6 %) než míra akceptace kurikulární reformy pedagogických pracovníků v ČR (33 %).

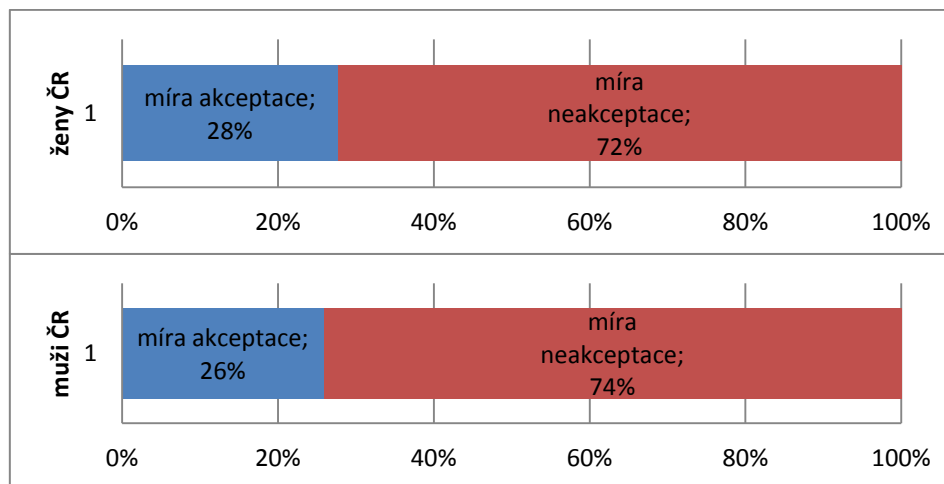
Analýza dat k hypotéze 2: Ženy akceptují kurikulární reformu více než muži.

Následující grafy vznikly ze stejných dat a stejným způsobem jako graf u hypotézy č. 1 s tím rozdílem, že soubor byl rozdělen na ženy a muže.

a) Slovensko

b) Česká republika

Podklady pro tvorbu grafů jsou uvedeny v příloze č. 3

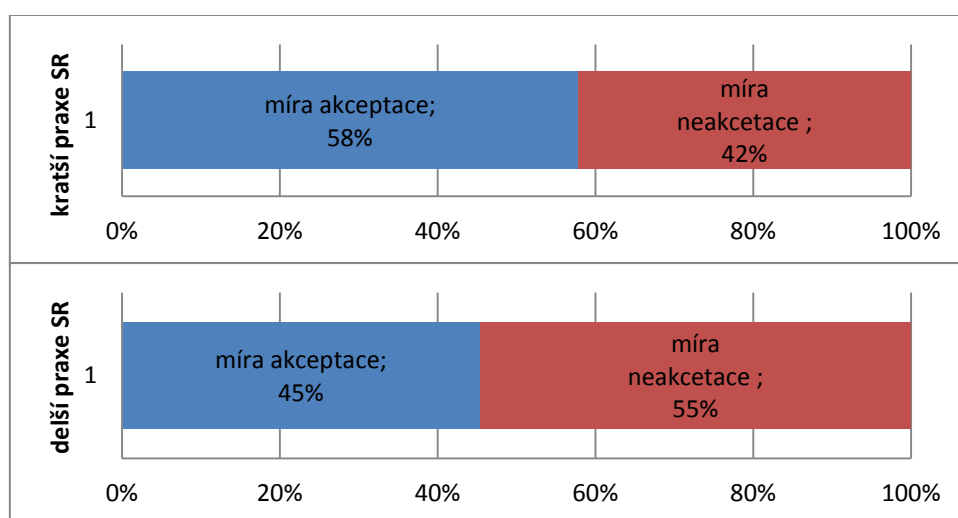
Z výše uvedených grafů vyplývá pravdivost hypotézy, že ženy akceptují kurikulární reformu ve větší míře než muži. Hypotéza se potvrdila v České republice i na Slovensku.

Analýza dat k hypotéze č. 3: Pedagogičtí pracovníci s delší praxí akceptují reformu méně než pedagogičtí pracovníci s kratší praxí.

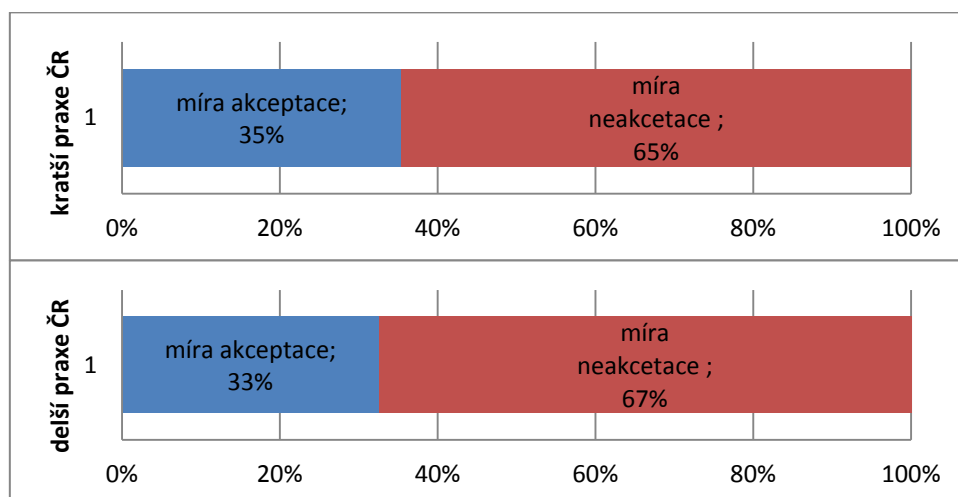
Dalším hlediskem, které bylo použito pro zjištění míry akceptace, či neakceptace reformy byla délka praxe. Pedagogickým pracovníkem s delší praxí je označen pracovník s pedagogickou praxí delší než 20 let.

Údaje pro tvorbu grafů jsou uvedeny v příloze č. 4. Graf vznikl opět stejným způsobem jako graf u hypotézy č. 1 s rozdílem, že respondenti byli rozděleni podle délky praxe.

a) Slovensko

b) Česká republika

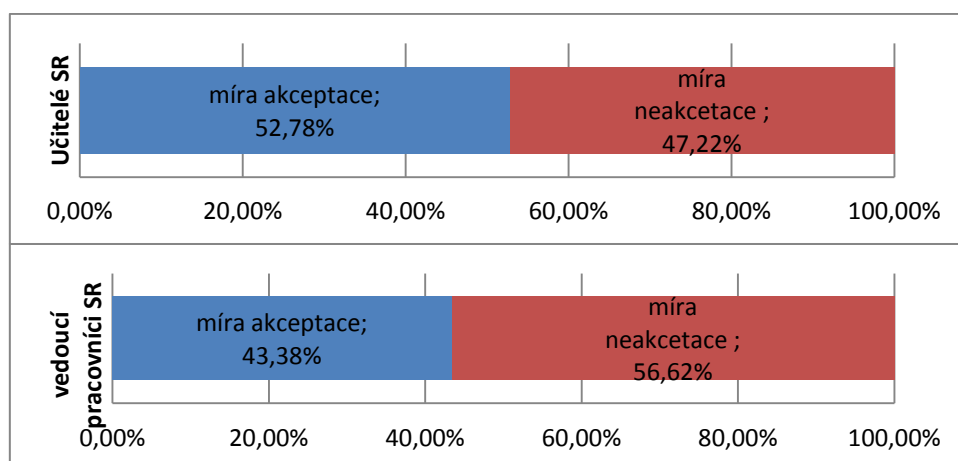

Hypotéza byla opět potvrzena. Pedagogičtí pracovníci s delší praxí akceptují reformu méně než pedagogičtí pracovníci s kratší praxí. Tato hypotéza platí více na Slovensku než v České republice.

Analýza dat k hypotéze. 4: Vedoucí pedagogičtí pracovníci akceptují reformu více než řadoví učitelé.

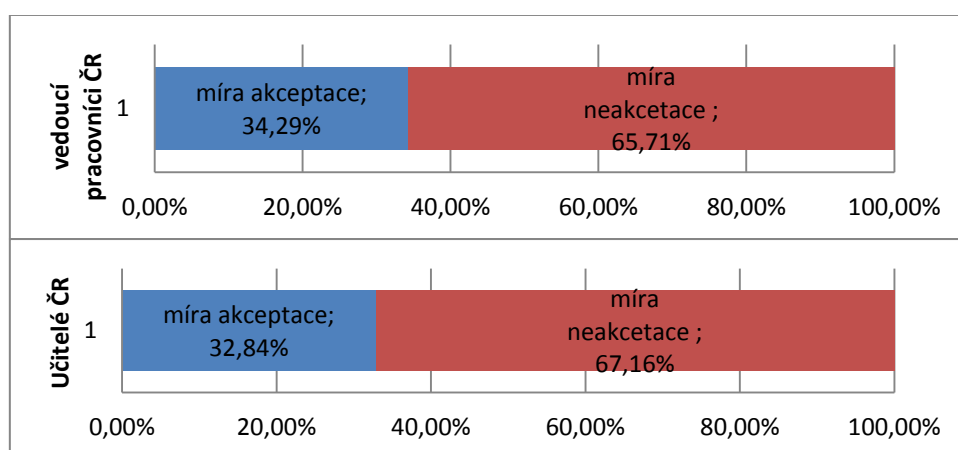
Podklady pro tvorbu grafů jsou uvedeny v příloze č. 5. Graf vznikl opět stejným způsobem jako graf u hypotézy č. 1 s rozdílem, že respondenti byli rozděleni podle pozice ve škole.

a) Slovensko

Hypotéza výzkumem potvrzena nebyla. V případě výběrového vzorku na Slovensku je míra akceptace kurikulární reformy vedoucími pracovníky nižší než míra akceptace řadovými učiteli.

b) Česká republika

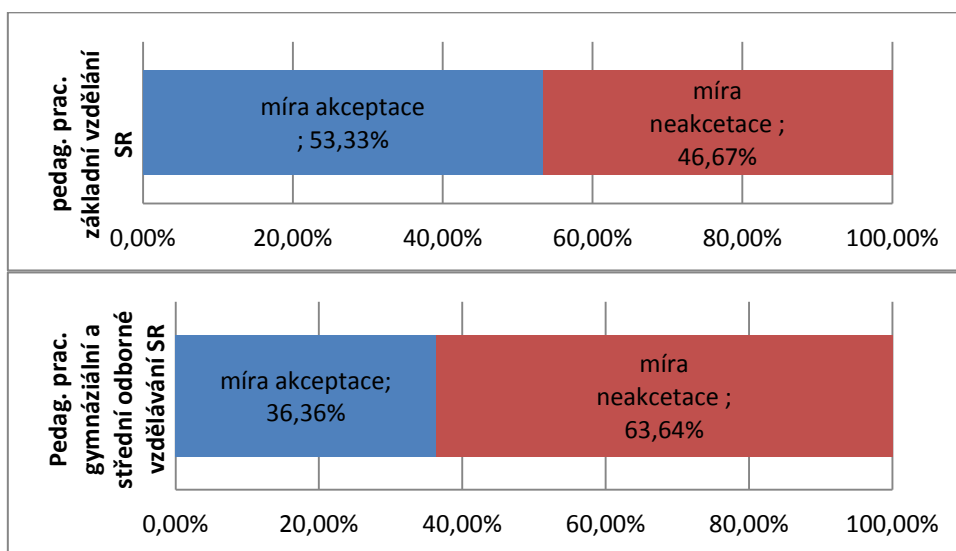

Hypotéza výzkumem byla potvrzena. V případě výběrového vzorku v České republice je míra akceptace kurikulární reformy vedoucími pracovníky vyšší než míra akceptace řadovými učiteli.

Analýza dat k hypotéze č. 5: Pedagogičtí pracovníci středního vzdělávání akceptují reformu méně než pedagogičtí pracovníci základního vzdělávání.

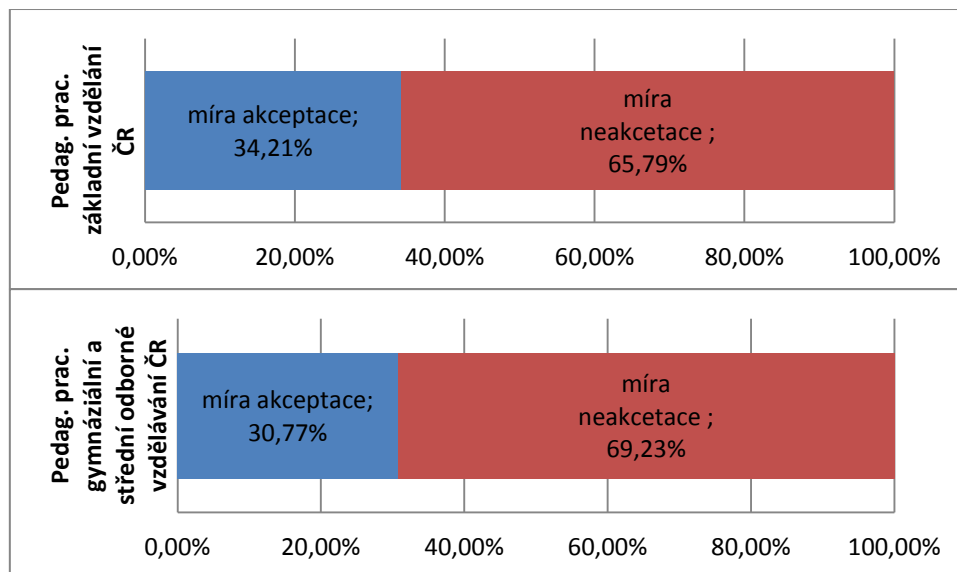
Podklady pro tvorbu grafů jsou uvedeny v příloze č. 6. Graf vznikl opět stejným způsobem jako graf u hypotézy č. 1 s rozdílem, že respondenti byli rozděleni na pedagogické pracovníky v základním vzdělávání a středním vzdělávání.

a) Slovensko

Na Slovensku pedagogičtí pracovníci středního vzdělávání akceptují reformu méně než pedagogičtí pracovníci základního vzdělávání.

b) Česká republika

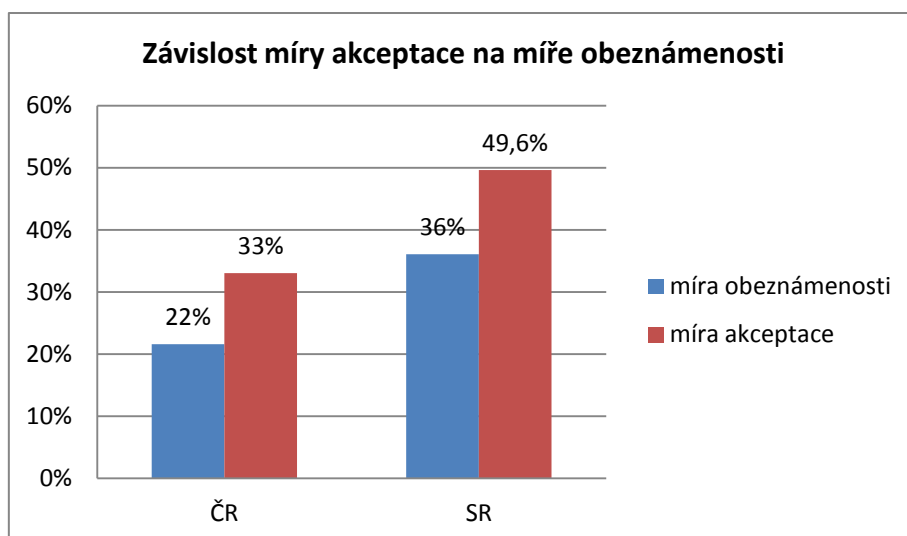

Podobná situace je i v České republice, i když tady mezi oběma skupinami už není tak velký rozdíl.

2.4.2 Míra obeznámenosti s kurikulární reformou

Tvrzení: Pedagogický pracovník, který je více obeznámen s kurikulární reformou, akceptuje reformu ve větší míře.

Z hlediska akceptace reformy je zajímavé sledovat, zda a do jaké míry s ní jsou respondenti obeznámeni a jak míra obeznámenosti souvisí s akceptací nebo neakceptací reformy. Obeznámenost je myšlena ve smyslu zdůvodnění, vysvětlení kurikulární reformy. Respondenti odpovídali na otázku „Potřeba kurikulární reformy byla učitelům jasně vysvětlena a zdůvodněna“. Ti respondenti, kteří odpověděli určitě a spíše souhlasím, lze považovat za respondenty, kteří byli obeznámeni s kurikulární reformou. Respondenti, kteří odpověděli spíše a určitě nesouhlasím, nebyli dostatečně s reformou obeznámeni. Míra akceptace je převzata z hypotézy č. 1.

Pozn.: Podklady pro výpočet míry obeznámenosti jsou uvedeny v příloze č. 7

Z grafu je vidět závislost obou veličin. Čím je větší míra obeznámenosti, tím vyšší je akceptace kurikulární reformy. Platí tedy tvrzení, že pedagogický pracovník, který je více obeznámen s kurikulární reformou, akceptuje reformu ve větší míře.

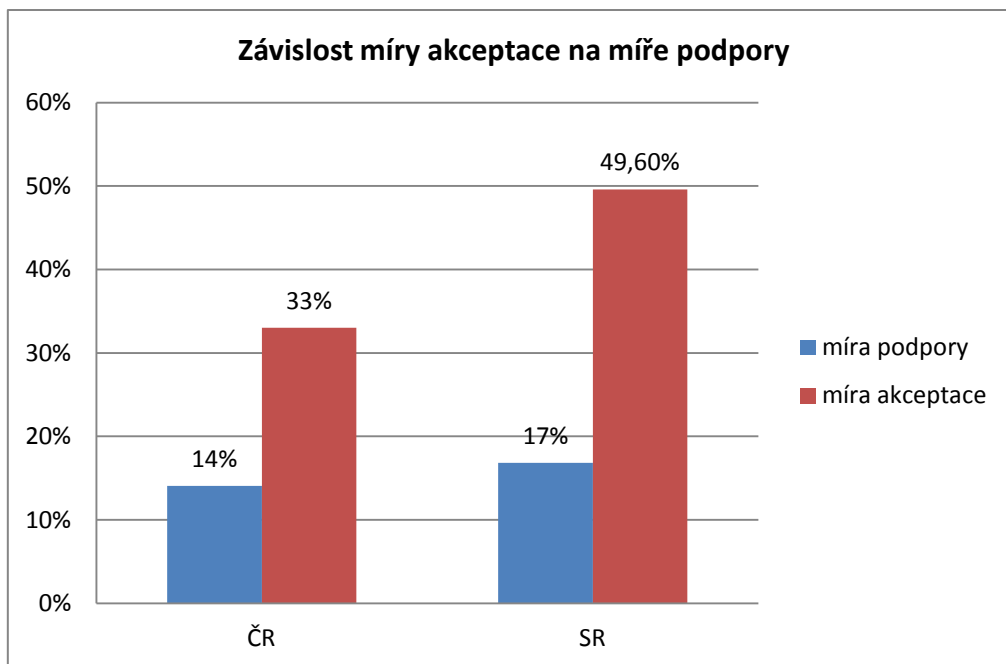
K podobným závěrům došlo i dotazníkové šetření Janíka (2010), který ve své výzkumné zprávě uvádí: „Výsledky naznačují, že akceptace kurikulární reformy se jeví být výsledkem informovaného rozhodnutí, což lze označit za pozitivní moment vzhledem k reformě. Respondenti, kteří nejsou s reformou příliš obeznámeni, mají vyšší tendenci ji odmítat“

2.4.3 Míra podpory kurikulární reformy

Tvrzení: Pedagogický pracovník, který byl při zavádění reformy podporován metodicky, materiálně nebo finančně, akceptuje reformu ve větší míře.

Míra podpory je aritmetickým průměrem odpovědí určitě a spíše souhlasím výroků Plnění úkolů spojených s reformou bylo adekvátní mzdovému ohodnocení, Zavádění kurikulární reformy bylo spojeno se zlepšením materiálního vybavení, Metodická podpora byla v průběhu reformy dostatečná. Míra akceptace je opět převzata z hypotézy č. 1.

Nejnižší míru podpory pocíťovali respondenti v obou zemích v oblasti mzdového ohodnocení, nejvyšší míru pak shodně v oblasti metodické podpory.

Pozn.: Podklady pro tvorbu grafu jsou v příloze č. 8

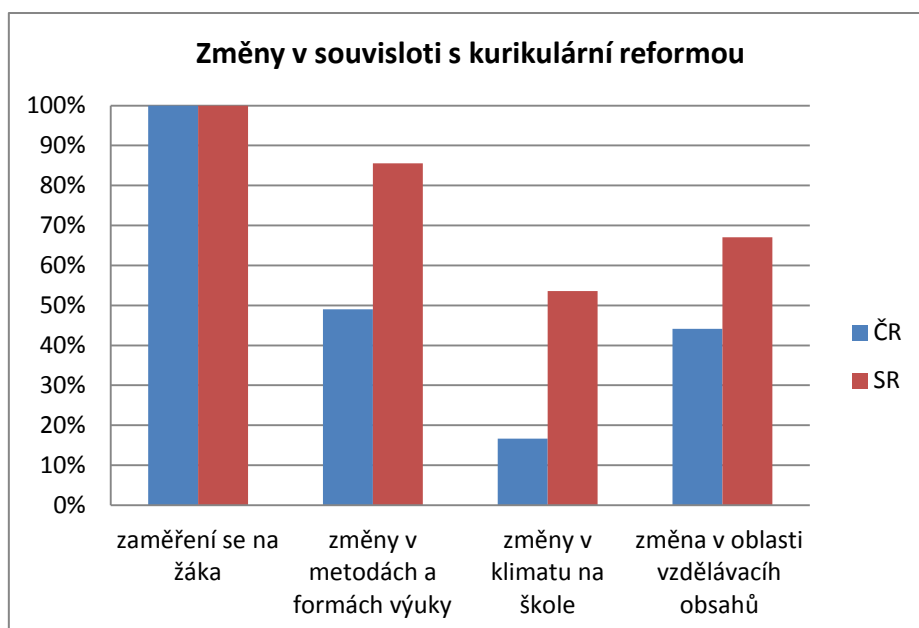
Míra podpory je v obou zemích velmi malá. Nelze jednoznačně tvrdit, že pedagogický pracovník, který byl při zavádění reformy podporován metodicky, materiálně nebo finančně, akceptuje reformu ve větší míře.

2.4.4 Změny, které přinesla kurikulární reforma

Tvrzení: Kurikulární reforma přinesla změnu v pojetí kurikula větším zaměřením se na žáka, změny v metodách a formách výuky, v klimatu na škole, změny v oblasti vzdělávacích obsahů.

Respondenti vyjadřovali souhlas či nesouhlas s výroky:

- Nejdůležitější jsou pro mě žáci – z klíčové považují je připravit na budoucnost.
- Reforma přinesla změnu v rovině metod a forem výuky
- Reforma přinesla změnu v klimatu školy
- Reforma přinesla změnu v oblasti vzdělávacích obsahů

Pozn.: Podklady pro tvorbu grafů jsou uvedené v příloze č. 9

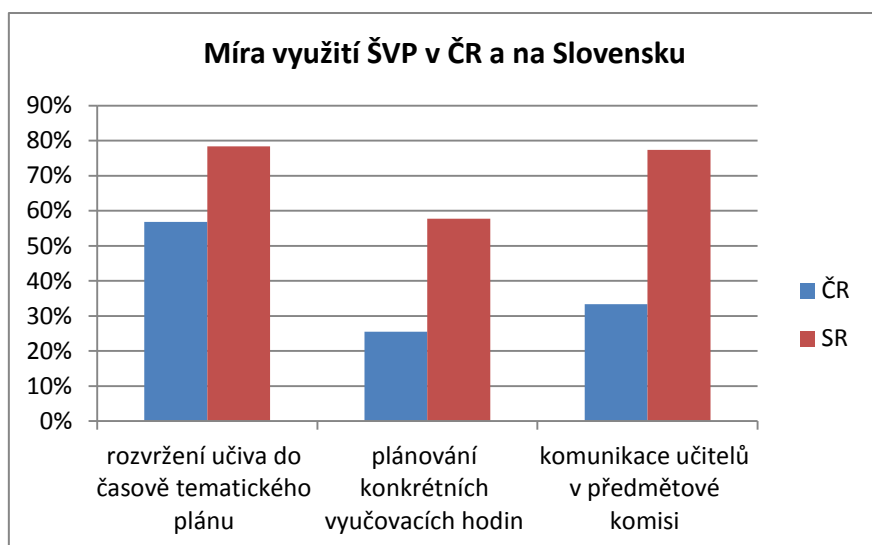
Respondenti v obou zemích se shodli, že nejvýraznější změnou, kterou přinesla kurikulární reforma, je zaměření se na žáka. Slovenští respondenti více než čeští respondenti souhlasili s výrokem, že reforma přinesla změny v metodách a formách výuky, v oblasti vzdělávacích obsahů a v klimatu na škole. V obou zemích nejméně souhlasili s tvrzením, že kurikulární reforma přinesla změnu v klimatu na škole.

2.4.5 Využití ŠVP a revize RVP

Tvrzení: Pedagogičtí pracovníci využívají ŠVP nejvíce při rozvrhování učiva do tematického plánu.

Respondenti vyjadřovali souhlas či nesouhlas s následujícími výroky:

- ŠVP pomáhá při rozvržení do časově tematických plánů
- ŠVP pomáhá při plánování konkrétních vyučovacích hodin
- ŠVP pomáhá při komunikaci s učiteli v předmětové komisi

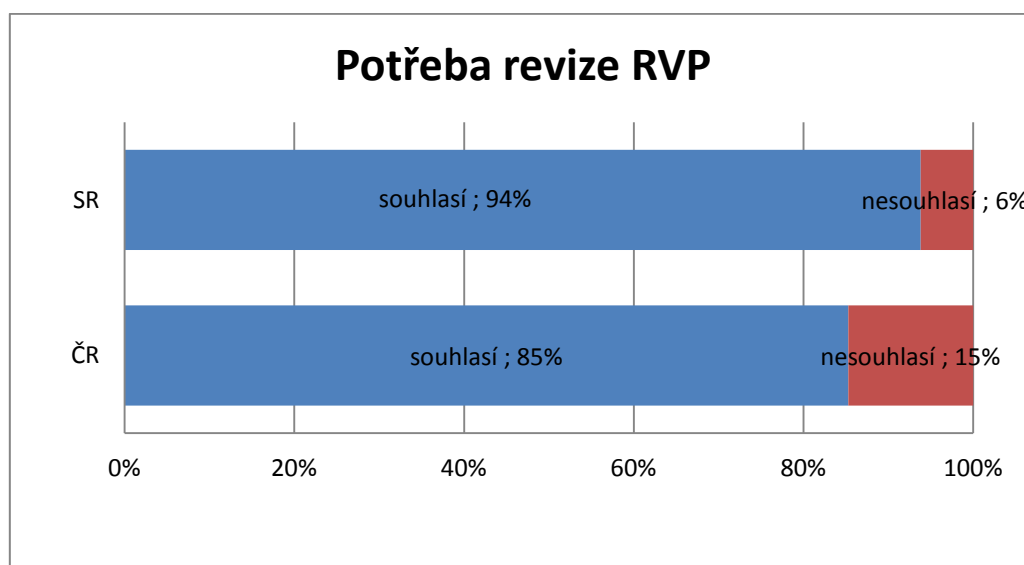

Pozn.: Podklady pro tvorbu grafu jsou uvedené v příloze č. 10

Z výzkumu vyplynulo, že čeští i slovenští pedagogové nejvíce souhlasili s výrokem, že ŠVP pomáhá při rozvrhování učiva do tematického plánu. Skoro stejné procento respondentů ze Slovenska souhlasilo i s tvrzením, že ŠVP pomáhá při komunikaci učitelů v předmětové komisi. V případě českých respondentů jen zhruba 30 % z nich souhlasilo s tvrzeními, že ŠVP pomáhá při plánování konkrétních vyučovacích hodin nebo při komunikaci učitelů v předmětové komisi.

Tvrzení: Pedagogičtí pracovníci požadují revizi RVP

Respondenti vyjadřovali souhlas či nesouhlas s tvrzením V nejbližší době je potřeba provést revizi kurikulární reformy.

Pozn.: Podklady pro tvorbu grafu jsou uvedené v příloze č. 11

Výzkum potvrdil tvrzení, že pedagogičtí pracovníci v obou zemích požadují revizi RVP. Potřebu revize RVP vyjádřili pedagogičtí pracovníci na Slovensku ve větší míře, ačkoliv akceptují kurikulární reformu více než čeští pedagogičtí pracovníci.

Jak již bylo uvedeno výše, v České republice dochází k úpravám RVP ZV od 1. 9. 2013. Slovenské RVP byly již také upravovány.

2.4.6 Statistické vyhodnocení výzkumu

Výroky/statistické ukazatele	Průměr	Medián	Rozptyl	Odchylka	Max	Min
Potřeba kurikulární reformy byla učitelům jasně vysvětlena a zdůvodněna	2,92	3	0,38	0,62	4	2
Plnění úkolů spojených s reformou bylo adekvátní mzdovému ohodnocení	3,45	3	0,35	0,59	4	1
Zavádění kurikulární reformy bylo spojeno se zlepšením materiálního vybavení	3,21	3	0,36	0,60	4	1
Metodická podpora učitelů byla v průběhu reformy dostatečná	3,09	3	0,43	0,66	4	2
Reforma nabídla možnost profilovat školu	2,12	2	0,41	0,64	4	1
S reformou přichází moderní koncepce vzdělání	2,70	3	0,62	0,79	4	1
Reforma přinesla nebezpečí bezbřehého rozvolnění	1,88	2	0,61	0,78	4	1
Reforma přinesla nebezpečí snížení úrovně výkonu žáků	2,19	2	0,49	0,70	4	1
Při přípravě na výuku zohledňuji především hledisko oboru (předmětu), to mě zajímá nejvíce	2,05	2	0,67	0,82	4	1
Nejdůležitější jsou pro mě žáci – za klíčové považuji připravit je na budoucnost	1,22	1	0,17	0,42	2	1
Reforma přinesla změnu v rovině metod a forem výuky	2,32	2	0,65	0,81	4	1
Reforma přinesla změnu v oblasti vzdělávacích obsahů	2,44	2	0,39	0,62	4	1
Reforma přinesla změnu ve stylu práce učitelského sboru	2,52	2	0,66	0,81	4	1
Reforma přinesla změnu v klimatu školy	2,81	3	0,57	0,76	4	1
ŠVP (školní neboli školský vzdělávací program) pomáhá při rozvržení učiva do časově tematického plánu	2,44	2	0,42	0,65	4	1
ŠVP pomáhá při plánování konkrétních vyučovacích hodin	2,60	3	0,36	0,60	4	1
ŠVP pomáhá při komunikaci s učiteli v předmětové komisi	2,40	2	0,62	0,79	4	1
V nejbližší době je potřeba provést revizi kurikulární reformy	1,58	1	0,53	0,73	4	1

Statistické ukazatele vznikly převodem odpovědí do číselných hodnot:

určitě souhlasím = 1

spíše souhlasím = 2

spíše nesouhlasím = 3

určitě nesouhlasím = 4

Tvrzení, které dosáhlo nejnižšího průměru, dosáhlo nejvyšší míry souhlasu. Této skutečnosti odpovídá i nejnižší hodnota mediánu, neboť medián uvádí přesnou polovinu odpovědí pod daným číslem, v našem případě 1 (určitě souhlasím). Toto tvrzení dosáhlo i nejnižší hodnoty rozptylu a směrodatné odchylky, což znamená, že odpovědi respondentů jsou nejméně rozdílné. Maximální hodnoty, jež tvrzení dosáhlo, je 2 (spíše souhlasím).

Nejvyššího průměru bylo vypočteno u tvrzení „Plnění úkolů spojených s reformou bylo adekvátní mzdovému ohodnocení“, z čehož vyplývá, že s tímto tvrzením v průměru nejvíce respondentů nesouhlasilo.

Nejvyššího rozptylu a směrodatné odchylky dosáhlo tvrzení „Při přípravě na výuku zohledňuji především hledisko oboru (předmětu), to mě zajímá nejvíce“, což znamená, že se odpovědi respondentů v tomto tvrzení nejvíce rozcházel.

U tvrzení „Potřeba kurikulární reformy byla učitelům jasně vysvětlena a zdůvodněna“ a „Metodická podpora učitelů byla v průběhu reformy dostatečná“ byla nejnižší hodnotou 2, z čehož vyplývá, že ani jeden respondent neoznačil tvrzení „určitě souhlasím“.

Závěr

Kurikulární reformu, která proběhla v mnoha vyspělých zemích včetně České a Slovenské republiky, je možné charakterizovat jako zásadní změnu vzdělávání i vzdělávací politiky pro zvýšení a zlepšení kvality vzdělávání a efektivity výsledků vzdělávání.

Samotné kurikulární reformě předcházela celá řada reforem společná českému a slovenskému školství, např. malý školský zákon po roce 1918, příhodovská reforma, jednotná školská soustava. Kurikulární reforma byla odstartována v obou zemích ve druhé polovině 90. let 20. stol. celonárodními diskuzemi ohledně dalšího směřování vzdělávání a následně byly základní myšlenky formovány v ČR v Národním programu vzdělávání v ČR (Bílá kniha), na Slovensku v Národním programu výchovy a vzdělávání na nejbližších 10 – 15 let (Milénium). V ČR byl nový školský zákon, který zakotvuje dvouúrovňové kurikulární dokumenty – rámcové (na Slovensku státní) vzdělávací programy a školní vzdělávací programy, přijat už v roce 2004, na Slovensku o něco později, v roce 2008. Obě země se také zapojily do evropských projektů (Sokrates, Tempus) a procesů v oblasti vzdělávání (Boloňský proces, Lisabonská strategie).

Rámcové vzdělávací programy v ČR a státní vzdělávací programy na Slovensku shodně uvádí povinný rámec vzdělávání prostřednictvím vzdělávacích cílů, kompetencí (životní dovednosti), výsledků vzdělání a obsahu vzdělávání, který je rozdělen do vzdělávacích oblastí. Obsahově však mezi nimi existují drobné odlišnosti.

V oblasti základního vzdělávání existuje na Slovensku na rozdíl od České republiky odděleně státní vzdělávací program pro 1. a 2. stupeň. Oba programy se shodují v kompetencích komunikačních, občanských, sociálních, personálních, v kompetencích k učení, k řešení problémů a v kompetencích pracovních. Slovensko se více inspirovalo Evropským referenčním rámcem klíčových kompetencí a vymezuje na rozdíl od České republiky i kompetence v oblasti informačních a komunikačních technologií, matematického a přírodovědného myšlení, kompetence vnímat a chápat kulturu. Vzdělávací obsah je rozdělen v ČR do 9 vzdělávacích oblastí, na Slovensku na 1. stupni do 8 a na 2. stupni do 9 vzdělávacích oblastí. Jde např. o jazykové vzdělávání, společenskovední vzdělávání, matematické vzdělávání, přírodovědné vzdělávání, estetické vzdělávání, ...). Slovenský státní vzdělávací program uvádí v přílohách pro každý předmět mimo jiné i obsahové a výkonové

standards. Do českého rámcového programu se standardy dostávají teprve opatřením ministra platné od 1. 9. 2012 a vymezují standardy pro český jazyk, angličtina a matematiku v 5. a 9. ročníku základní školy. Obě země se shodují v průřezových tématech - osobnostní a sociální rozvoj (výchova), multikulturní výchova, environmentální výchova, mediální výchova. Slovensko jako samostatné průřezové téma zařadilo i regionální výchovu a tradiční lidovou kulturu, které souvisí s multikulturní výchovou, ale hlouběji se zajímá o kulturní dědictví Slovenské republiky. Dalším odlišným tématem na rozdíl od ČR je tvorba projektu a prezentační zručnosti, dopravní výchova, ochrana života a zdraví. Rámcové (státní) vzdělávací programy uvádějí rámcové učební plány s časovou dotací pro jednotlivé vyučovací předměty. Slovenský program oproti českému obsahuje větší množství disponibilních hodin. Drobnou odlišností na Slovensku je i větší počet minimálních hodin v informačních a komunikačních technologiích.

Pro gymnaziální vzdělávání existují v ČR Rámcové vzdělávací programy pro gymnaziální vzdělávání a na Slovensku Státní vzdělávací program pro gymnázia ve Slovenské republice. Oba programy se shodují ve vzdělávacích cílech vybavit žáky širokým vzdělanostním základem a klíčovými kompetencemi. Klíčové kompetence se oproti základnímu vzdělávání výrazně nezměnily. Změny jsou v úrovni dosažení klíčových kompetencí mezi jednotlivými stupni vzdělání. Vzdělávací oblasti opět navazují na základní vzdělávání. Na Slovensku oproti základnímu vzdělávání chybí samostatně vymezená vzdělávací oblast Člověk a svět práce, ale na rozdíl od ČR je samostatně vymezena opět vzdělávací oblast Člověk a hodnoty. Obě země se shodují v průřezových tématech Osobnostní a sociální rozvoj, multikulturní výchova, environmentální výchova, mediální výchova. Slovenský vzdělávací program obsahuje navíc průřezové téma Tvorba projektu a prezentační zručnosti, Ochrana života a zdraví. Vzdělávací program v ČR vymezuje zvlášť průřezové téma Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech.

V oblasti středního odborného vzdělávání jsou v obou zemích klíčové a odborné kompetence. Státní vzdělávací programy na Slovensku vymezují ještě všeobecné kompetence jako základní kognitivní kompetence, které se požadují pro příbuzné skupiny povolání. Vzdělávací oblasti jsou v obou zemích obdobné. V RVP středního odborného vzdělávání v ČR najdeme na rozdíl od Slovenska vymezená i průřezová témata.

Tvorba školních vzdělávacích programů je upravena v rámcových (státních) vzdělávacích programech a v obou zemích existují metodiky pro jejich tvorbu.

Zda kurikulární reforma zastavila klesající výsledky žáků v mezinárodních šetřeních, je ještě předčasné hovořit. Výsledky prvních žáků, kteří prošli kurikulární reformou, byli testováni v rámci PISA testů v roce 2012., nebyly zveřejněny. Určitou naději přinášejí výsledky testování TIMMS žáků 4. ročníků z roku 2011, kde obě země zaznamenaly zlepšení.

Kvantitativní výzkum, kterého se zúčastnilo 102 respondentů z ČR a 97 respondentů ze Slovenska, zjišťoval názory na kurikulární reformu např. v oblasti akceptace, obeznámenosti, podpory reformy, metod a forem výuky, klimatu na škole, jsou podobné v ČR a na Slovensku. Respondenti pro dotazníkové šetření byli vybráni stratifikovaným výběrem tak, aby zahrnovali vedoucí pedagogické pracovníky i řadové učitele, základní i střední školy, a to v obou zemích

Výzkumem byly potvrzeny následující hypotézy - Pedagogičtí pracovníci na Slovensku akceptují kurikulární reformu více než pedagogičtí pracovníci v ČR, ženy akceptují kurikulární reformu ve větší míře než muži (hypotéza se potvrdila v České republice i na Slovensku), Pedagogičtí pracovníci s delší praxí akceptují reformu méně než pedagogičtí pracovníci s kratší praxí. (hypotéza platí ve větší míře na Slovensku než v České republice). Pedagogičtí pracovníci středního vzdělávání akceptují reformu méně než pedagogičtí pracovníci základního vzdělávání. (opět platí pro obě země). Naopak nebyla potvrzena Slovensku na rozdíl od České republiky hypotéza - Vedoucí pedagogičtí pracovníci akceptují reformu více než řadoví učitelé.

Výzkum také zjišťoval, jak míra obeznámenosti s kurikulární reformou souvisí s mírou akceptace vůči reformě, což bylo potvrzeno. Čím je větší míra obeznámenosti, tím vyšší je akceptace kurikulární reformy. Naopak nelze jednoznačně potvrdit, že pedagogický pracovník, který byl při zavádění reformy podporován metodicky, materiálně nebo finančně, akceptuje reformu ve větší míře.

Respondenti v obou zemích se shodli, že nejvýraznější změnou, kterou přinesla kurikulární reforma, je zaměření se na žáka, že ŠVP pomáhá při rozvrhování učiva do tematického plánu. Výzkum také potvrdil tvrzení, že pedagogičtí pracovníci v obou zemích požadují revizi RVP.

V rámci statistického vyhodnocení odpovědí bylo zjištěno, že tvrzení, se kterým souhlasí nejvíce respondentů, je „Nejdůležitější jsou pro mě žáci – za klíčové považuji připravit je na budoucnost“.

Hlavním cílem práce bylo zjištění shod a rozdílů kurikulární reformy v ČR a na Slovensku z hlediska právního zakotvení, průběhu a postojů pedagogických pracovníků k příslušným změnám. Srovnáním jednotlivých dokumentů byly nalezeny:

- významnější odlišnosti v obsahu:
 - v základním vzdělávání vymezení klíčových kompetencí v oblasti informačních a komunikačních technologií, matematického a přírodovědného myšlení, slovenský státní vzdělávací program uvádí v přílohách pro každý předmět mimo jiné i obsahové a výkonové standardy, slovenský vzdělávací program v rámci průřezových témat se více zabývá regionální výchovou a tradiční lidovou kulturou
 - ve středním odborném vzdělávání se vedle klíčových a odborných kompetencí vymezují i všeobecné kompetence, nejsou však už definovány průřezová témata
- shoda ve dvouúrovňovém systému – státní (rámcové) a školní vzdělávací programy
- shoda v průběhu kurikulární reformy v obou zemích, i když na Slovensku probíhal s menším časovým odstupem. Je zde patrná inspirace českým systémem, ale i vliv evropské dimenze vzdělávání.
- shoda v názorech pedagogických pracovníků, i když výzkum prokázal, že pedagogičtí pracovníci na Slovensku akceptují reformu ve větší míře než pedagogičtí pracovníci v ČR, což může souviset i s větší mírou obeznámenosti pedagogických pracovníků s kurikulární reformou na Slovensku.

Z výše uvedeného textu vyplývá, že rozdíly v obsahu kurikulárních dokumentů existují a některé odlišnosti zejména v základním vzdělávání by mohly být inspirativní i pro český vzdělávací systém (management škol) a vést k dalšímu zkvalitnění vzdělávání v ČR.

Použitá literatura:

PRŮCHA, J.; WALTEROVÁ, E.; MAREŠ, J. *Pedagogický slovník*. Praha: Portál, 1995. ISBN 80-7178-029-4.

PRŮCHA, J.: *Kurikulum: obsah školní edukace*. In PRŮCHA, J. *Moderní pedagogika*. Praha: Portál 1997. ISBN 80-7178-170-3.

PRŮCHA, J.: *Moderní pedagogika*. Praha: Portál, 2002. ISBN 80-7178-631-4.

WALTEROVÁ, E. *Kurikulum – Proměny a trendy v mezinárodní perspektivě*. Brno: MU, 1994. ISBN 80-210-0846-6

MIKESKOVÁ, Šárka. *Kurikulum – základní pilíř vzdělávání. Metodický portál: Články* [online]. 14. 05. 2012, [cit. 2013-03-17]. Dostupný z WWW: <<http://clanky.rvp.cz/clanek/c/Z/15567/KURIKULUM---ZAKLADNI-PILIR-VZDELAVANI.html>>. ISSN 1802-4785.

SKALKOVÁ, J.: *Rámcové vzdělávací programy-dlouhodobý úkol* in *Pedagogika*, roč. 55, č. 1. 2005 s. 4-19.

VAŠUTOVÁ, J.: *Profese učitele v českém vzdělávacím kontextu*. Brno: Paido. 2004.

VAŠUTOVÁ, J.: *Cíle kurikulární reformy a podmínky jejich dosažení*. [online]. 10. 03. 2013, Dostupný z WWW: <<http://class.pedf.cuni.cz/NewSUMA/FileDownload.aspx?FileID=97> >

KMEŤ, P.: *Súčasný premeny školského kurikula na Slovensku*. [online]. 1. 03. 2013, dostupný z WWW: <www.pulib.sk/elpub2/FF/Chovanec1/pdf_doc/100.pdf>

JANÍK, T., KNECHT, P., NAJVAR, P., PAVLAS, T., SLAVÍK, J., & SOLNIČKA, D. (2010). *Kurikulární reforma na gymnáziích v rozhovorech s koordinátory pilotních a partnerských škol: Výzkumná zpráva*. Praha: Výzkumný ústav pedagogický

PRŮCHA, J. *Vzdělávání a školství ve světě*. Praha: Portál 1999, 1. vyd., s. 319. ISBN 80-7178-290-4

VALIŠOVÁ, A, KASÍKOVÁ, H A KOLEKTIV. *Pedagogika pro učitele - Školský systém v českých zemích*. 1 vyd. Praha, Grada Publishing, a.s., 2007

PŘICHYSTALOVÁ I., *Slovenská kurikulární reforma a informační a telekomunikační technologie* [online]. Dostupné z www <http://clanky.rvp.cz/clanek/c/Z/2900/slovenska-kurikularni-reforma-a-informacni-a-telekomunikacni-technologie.html>/

KOCOURKOVÁ, Š; PASTOROVÁ, M. *Pojetí klíčových kompetencí v kurikulech vybraných zemí. Srovnávací analýza*. 2011. [online]. Dostupný z WWW: [http://www.vuppraha.cz/wp-content/uploads/2011/03/Pojeti_klicovych_kompetenci_v_kurikulech_vybranych_zemi__web.pdf]

Kurikulární reforma na gymnáziích – výsledky dotazníkového šetření. Výzkumná zpráva. 1. vydání. C. Praha: Výzkumný ústav pedagogický, 2010. 143 s. [cit. 2013-03-17]. ISBN 80-87000-39-7. Dostupné z WWW: [<http://www.vuppraha.cz/wp-content/uploads/2010/02/kurikularni-reforma-na-gymnaziich.pdf>]

Zpráva o vývoji českého regionálního školství od listopadu 1989. [online]. Dostupná z WWW: [http://www.msmt.cz/file/8254_1_1]

CHMELÍK, J.: *Vývoj školské správy na našem území*. [online]. Dostupné z WWW: [http://is.muni.cz/th/309945/pravf_b/Bakalarska_prace_na_tema_Vyvoj_skolske_spravy_na_nasem_uzemi.pdf]

Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy: 160 let Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy [online] [cit. 15. 2. 2013]. Dostupné z: [<http://www.msmt.cz/ministerstvo/160-let-ministerstva-skolstvi-mladeze-a-telovychovy>]

Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)

Národní program rozvoje vzdělávání v České republice. *Bílá kniha*. Praha: ÚIV, 2001

Rámcové programy pro základní, gymnaziální a střední odborné vzdělávání [online]. Dostupné z WWW: [<http://nuv.cz/ramcove-vzdelavaci-programy>]

Manuály pro tvorbu školních vzdělávacích programů

Státní vzdělávací programy pro 1. stupeň základní školy ve Slovenské republice

Státní vzdělávací programy pro 2. stupeň základní školy ve Slovenské republice

Státní vzdělávací programy pro gymnázia ve Slovenské republice [online].

Dostupné z WWW: [<http://www.statpedu.sk/sk/Uvod.alej>]

Státní vzdělávací programy pro střední odborné vzdělávání ve Slovenské republice [online].

Dostupné z WWW: [<http://www.siov.sk/>]

Stránky Ministerstva školství mládeže a tělovýchovy [online]. Dostupné z WWW [www.msmt.cz]

Stránky Ministerstva školství, vědy, výzkumu a sportu Slovenské republiky [online]. Dostupné z WWW [www.minedu.sk]

PISA 2012, [online]. Dostupné z WWW [http://www.pisa2012.cz]

PISA 2009 [online]. Dostupné z WWW [http://www.csicr.cz/getattachment/cz/O-nas/Mezinarodni-setreni-archiv/PISA/PISA-2009/narodni-zprava.pdf]

PISA 2006 [online]. Dostupné z WWW [http://www.csicr.cz/getattachment/cz/O-nas/Mezinarodni-setreni-archiv/PISA/PISA-2006/Narodni-zprava.pdf]

PISA 2003 [online]. Dostupné z WWW [http://www.csicr.cz/getattachment/cz/O-nas/Mezinarodni-setreni-archiv/PISA/PISA-2003/Narodni-zprava.pdf]

MEZINÁRODNÍ ŠETŘENÍ na Slovensku [online]. Dostupné z WWW [http://www.nucem.sk/sk/medzinarodne_merania/]

Národní zpráva TIMMS 2011, [online]. Dostupné z WWW: [http://www.csicr.cz/getattachment/f80cafe7-4097-4bf5-a29f-8b25e150f2d9/narodni-zprava-TIMMS_2011_WEB.pdf]

Přílohy

Příloha č. 1: Dotazník

Kurikulární reforma	
Stát	☐ Česká republika ☐ Slovenská republika
Typ školy	☐ základní škola ☐ gymnázium ☐ střední odborná škola
Pohlaví	☐ muž ☐ žena
Pozice ve škole	☐ ředitel, zástupce ředitele ☐ učitel
Délka praxe	☐ do 5 let ☐ 5 - 10 let ☐ 10 - 20 let ☐ 20 - 30 let ☐ nad 30 let
Aprobace	<div></div>
Potřeba kurikulární reformy byla učitelům jasně vysvětlena a zdůvodněna vyjádřete míru souhlasu s výrokem ☐ určitě souhlasím ☐ spíše souhlasím ☐ spíše nesouhlasím ☐ určitě nesouhlasím	
Plnění úkolů spojených s reformou bylo adekvátní mzdovému ohodnocení vyjádřete míru souhlasu s výrokem ☐ určitě souhlasím ☐ spíše souhlasím ☐ spíše nesouhlasím ☐ určitě nesouhlasím	
Zavedení kurikulární reformy bylo spojeno se zlepšením materiálního vybavení vyjádřete míru souhlasu s výrokem ☐ určitě souhlasím ☐ spíše souhlasím ☐ spíše nesouhlasím ☐ určitě nesouhlasím	
Metodická podpora učitelů byla v průběhu reformy dostatečná vyjádřete míru souhlasu s výrokem ☐ určitě souhlasím ☐ spíše souhlasím ☐ spíše nesouhlasím ☐ určitě nesouhlasím	
Reforma nabídla možnost profilovat školu vyjádřete míru souhlasu s výrokem ☐ určitě souhlasím ☐ spíše souhlasím ☐ spíše nesouhlasím ☐ určitě nesouhlasím	

S reformou přichází moderní koncepce vzdělání

vyjádřete míru souhlasu s výrokem

- ☐ určitě souhlasím
- ☐ spíše souhlasím
- ☐ spíše nesouhlasím
- ☐ určitě nesouhlasím

Reforma přinesla nebezpečí bezbřehého rozvolnění

vyjádřete míru souhlasu s výrokem

- ☐ určitě souhlasím
- ☐ spíše souhlasím
- ☐ spíše nesouhlasím
- ☐ určitě nesouhlasím

Reforma přinesla nebezpečí snížení úrovně výkonu žáků

vyjádřete míru souhlasu s výrokem

- ☐ určitě souhlasím
- ☐ spíše souhlasím
- ☐ spíše nesouhlasím
- ☐ určitě nesouhlasím

Při přípravě na výkonu zohledňuji především hledisko oboru (předmětu), to mě zajímá nejvíce

vyjádřete míru souhlasu s výrokem

- ☐ určitě souhlasím
- ☐ spíše souhlasím
- ☐ spíše nesouhlasím
- ☐ určitě nesouhlasím

Nejdůležitější jsou pro mě žáci – za klíčové považuji připravit je na budoucnost

vyjádřete míru souhlasu s výrokem

- ☐ určitě souhlasím
- ☐ spíše souhlasím
- ☐ spíše nesouhlasím
- ☐ určitě nesouhlasím

Reforma přinesla změnu v rovině metod a forem výuky

vyjádřete míru souhlasu s výrokem

- ☐ určitě souhlasím
- ☐ spíše souhlasím
- ☐ spíše nesouhlasím
- ☐ určitě nesouhlasím

Reforma přinesla změnu v oblasti vzdělávacích obsahů

vyjádřete míru souhlasu s výrokem

- ☐ určitě souhlasím
- ☐ spíše souhlasím
- ☐ spíše nesouhlasím
- ☐ určitě nesouhlasím

Reforma přinesla změnu ve stylu práce učitelského sboru

vyjádřete míru souhlasu s výrokem

- ☐ určitě souhlasím
- ☐ spíše souhlasím
- ☐ spíše nesouhlasím
- ☐ určitě nesouhlasím

Reforma přinesla změnu v klimatu školy

vyjádřete míru souhlasu s výrokem

- ☐ určitě souhlasím
- ☐ spíše souhlasím
- ☐ spíše nesouhlasím
- ☐ určitě nesouhlasím

ŠVP (školní nebo-li školský vzdělávací program) pomáhá při rozvržení učiva do časově tematického plánu

vyjádřete míru souhlasu s výrokem

- ☐ určitě souhlasím
- ☐ spíše souhlasím
- ☐ spíše nesouhlasím
- ☐ určitě nesouhlasím

ŠVP (školní nebo-li školský vzdělávací program) pomáhá při rozvržení učiva do časově tematického plánu

vyjádřete míru souhlasu s výrokem

- ☐ určitě souhlasím
☐ spíše souhlasím
☐ spíše nesouhlasím
☐ určitě nesouhlasím

ŠVP pomáhá při plánování konkrétních vyučovacích hodin

vyjádřete míru souhlasu s výrokem

- ☐ určitě souhlasím
☐ spíše souhlasím
☐ spíše nesouhlasím
☐ určitě nesouhlasím

ŠVP pomáhá při komunikaci s učiteli v předmětové komisi

vyjádřete míru souhlasu s výrokem

- ☐ určitě souhlasím
☐ spíše souhlasím
☐ spíše nesouhlasím
☐ určitě nesouhlasím

V nejbližší době je potřeba provést revizi kurikulární reformy

vyjádřete míru souhlasu s výrokem

- ☐ určitě souhlasím
☐ spíše souhlasím
☐ spíše nesouhlasím
☐ určitě nesouhlasím

Nikdy přes Formuláře Google neposílejte hesla.

Používá technologii

Obsah není vytvořen ani schválen Googlem.

[Nahlásit zneužití](#) - [Smluvní podmínky služby](#) - [Další smluvní podmínky](#)

Příloha č. 2: Podklady pro analýzu: Míra akceptace kurikulární reformy v ČR a na Slovensku

Reforma nabídla možnost profilovat školu ČR			
	kód	počet	v %
určitě souhlasím	1	10	10%
spíše souhlasím	2	46	45%
spíše nesouhlasím	3	39	38%
určitě nesouhlasím	4	7	7%
celkem	-	102	100%

Reforma nabídla možnost profilovat školu SR			
	kód	počet	v %
určitě souhlasím	1	9	9%
spíše souhlasím	2	59	61%
spíše nesouhlasím	3	23	24%
určitě nesouhlasím	4	6	6%
celkem	-	97	100%

S reformou přichází moderní koncepce vzdělání ČR			
	kód	počet	v %
určitě souhlasím	1	1	1%
spíše souhlasím	2	22	21%
spíše nesouhlasím	3	63	62%
určitě nesouhlasím	4	16	16%
celkem	-	102	100%

S reformou přichází moderní koncepce vzdělání SR			
	kód	počet	v %
určitě souhlasím	1	16	17%
spíše souhlasím	2	47	48%
spíše nesouhlasím	3	30	31%
určitě nesouhlasím	4	4	4%
celkem	-	97	100%

Reforma přinesla nebezpečí bezbřehého rozvolnění ČR			
	kód	počet	v %
určitě souhlasím	1	37	36%
spíše souhlasím	2	39	38%
spíše nesouhlasím	3	19	19%
určitě nesouhlasím	4	7	7%
celkem	-	102	100%

Reforma přinesla nebezpečí bezbřehého rozvolnění SR			
	kód	počet	v %
určitě souhlasím	1	9	9%
spíše souhlasím	2	61	63%
spíše nesouhlasím	3	20	21%
určitě nesouhlasím	4	7	7%
celkem	-	97	100%

Reforma přinesla nebezpečí snížení úrovně výkonu žáků ČR			
	kód	počet	v %
určitě souhlasím	1	16	16%
spíše souhlasím	2	55	54%
spíše nesouhlasím	3	27	26%
určitě nesouhlasím	4	4	4%
celkem	-	102	100%

Reforma přinesla nebezpečí snížení úrovně výkonu žáků SR			
	kód	počet	v %
určitě souhlasím	1	17	18%
spíše souhlasím	2	46	47%
spíše nesouhlasím	3	27	28%
určitě nesouhlasím	4	7	7%
celkem	-	97	100%

Míra akceptace	pozitivní postoj	$\sum x \% / 4$ (počet otázek)
Míra neakceptace	negativní postoj	$\sum x \% / 4$ (počet otázek)

Příloha č. 3: Podklady pro analýzu: Ženy akceptují kurikulární reformu více než muži.

Reforma nabídla možnost profilovat školu			
Ženy SR	kód	počet	v %
určitě souhlasím	1	9	10%
spíše souhlasím	2	54	63%
spíše nesouhlasím	3	18	21%
určitě nesouhlasím	4	5	6%
celkem	-	86	100%

S reformou přichází moderní koncepte vzdělání			
Ženy SR	kód	počet	v %
určitě souhlasím	1	16	19%
spíše souhlasím	2	42	49%
spíše nesouhlasím	3	28	33%
určitě nesouhlasím	4	0	0%
celkem	-	86	100%

Reforma přinesla nebezpečí bezbřehého rozvolnění			
Ženy SR	kód	počet	v %
určitě souhlasím	1	8	9%
spíše souhlasím	2	55	64%
spíše nesouhlasím	3	16	19%
určitě nesouhlasím	4	7	8%
celkem	-	86	100%

Reforma přinesla nebezpečí snížení úrovně výkonu žáků			
Ženy SR	kód	počet	v %
určitě souhlasím	1	16	19%
spíše souhlasím	2	42	49%
spíše nesouhlasím	3	21	24%
určitě nesouhlasím	4	7	8%
celkem	-	86	100%

Reforma nabídla možnost profilovat školu			
Muži SR	kód	počet	v %
určitě souhlasím	1	0	0%
spíše souhlasím	2	5	45%
spíše nesouhlasím	3	5	45%
určitě nesouhlasím	4	1	10%
celkem	-	11	100%

S reformou přichází moderní koncepte vzdělání			
Muži SR	kód	počet	v %
určitě souhlasím	1	0	0%
spíše souhlasím	2	5	45%
spíše nesouhlasím	3	2	18%
určitě nesouhlasím	4	4	37%
celkem	-	11	100%

Reforma přinesla nebezpečí bezbřehého rozvolnění			
Muži SR	kód	počet	v %
určitě souhlasím	1	1	9%
spíše souhlasím	2	6	55%
spíše nesouhlasím	3	4	36%
určitě nesouhlasím	4	0	0%
celkem	-	11	100%

Reforma přinesla nebezpečí snížení úrovně výkonu žáků			
Muži SR	kód	počet	v %
určitě souhlasím	1	1	9%
spíše souhlasím	2	4	36%
spíše nesouhlasím	3	6	55%
určitě nesouhlasím	4	0	0%
celkem	-	11	100%

Reforma nabídla možnost profilovat školu			
ženy ČR	kód	počet	v %
určitě souhlasím	1	5	7%
spíše souhlasím	2	36	49%
spíše nesouhlasím	3	29	39%
určitě nesouhlasím	4	4	5%
celkem	-	74	100%

S reformou přichází moderní koncepce vzdělání			
ženy ČR	kód	počet	v %
určitě souhlasím	1	0	0%
spíše souhlasím	2	17	23%
spíše nesouhlasím	3	50	68%
určitě nesouhlasím	4	7	9%
celkem	-	74	100%

Reforma přinesla nebezpečí bezbřehého rozvolnění			
ženy ČR	kód	počet	v %
určitě souhlasím	1	21	28%
spíše souhlasím	2	29	39%
spíše nesouhlasím	3	18	24%
určitě nesouhlasím	4	6	8%
celkem	-	74	100%

Reforma přinesla nebezpečí snížení úrovně výkonu žáků			
ženy ČR	kód	počet	v %
určitě souhlasím	1	56	76%
spíše souhlasím	2	18	24%
spíše nesouhlasím	3	0	0%
určitě nesouhlasím	4	0	0%
celkem	-	74	100%

Reforma nabídla možnost profilovat školu			
muži ČR	kód	počet	v %
určitě souhlasím	1	5	18%
spíše souhlasím	2	10	36%
spíše nesouhlasím	3	10	36%
určitě nesouhlasím	4	3	11%
celkem	-	28	100%

S reformou přichází moderní koncepce vzdělání			
muži ČR	kód	počet	v %
určitě souhlasím	1	1	4%
spíše souhlasím	2	5	18%
spíše nesouhlasím	3	13	46%
určitě nesouhlasím	4	9	32%
celkem	-	28	100%

Reforma přinesla nebezpečí bezbřehého rozvolnění			
muži ČR	kód	počet	v %
určitě souhlasím	1	16	57%
spíše souhlasím	2	10	36%
spíše nesouhlasím	3	1	4%
určitě nesouhlasím	4	1	4%
celkem	-	28	100%

Reforma přinesla nebezpečí snížení úrovně výkonu žáků			
muži ČR	kód	počet	v %
určitě souhlasím	1	7	25%
spíše souhlasím	2	15	54%
spíše nesouhlasím	3	5	18%
určitě nesouhlasím	4	1	4%
celkem	-	28	100%

Příloha č. 4: Podklady pro analýzu: Pedagogičtí pracovníci s delší praxí akceptují reformu méně než pedagogičtí pracovníci s kratší praxí.

Reforma nabídla možnost profilovat školu			
mladší SR	kód	počet	v %
určitě souhlasím	1	6	19%
spíše souhlasím	2	18	56%
spíše nesouhlasím	3	6	19%
určitě nesouhlasím	4	2	6%
celkem	-	32	100%

S reformou přichází moderní koncepce vzdělání			
mladší SR	kód	počet	v %
určitě souhlasím	1	3	9%
spíše souhlasím	2	19	59%
spíše nesouhlasím	3	7	22%
určitě nesouhlasím	4	3	9%
celkem	-	32	100%

Reforma přinesla nebezpečí bezbřehého rozvolnění			
mladší SR	kód	počet	v %
určitě souhlasím	1	1	3%
spíše souhlasím	2	20	63%
spíše nesouhlasím	3	5	16%
určitě nesouhlasím	4	6	19%
celkem	-	32	100%

Reforma přinesla nebezpečí snížení úrovně výkonu žáků			
mladší SR	kód	počet	v %
určitě souhlasím	1	2	6%
spíše souhlasím	2	13	41%
spíše nesouhlasím	3	11	34%
určitě nesouhlasím	4	6	19%
celkem	-	32	100%

Reforma nabídla možnost profilovat školu			
starší SR	kód	počet	v %
určitě souhlasím	1	3	5%
spíše souhlasím	2	41	63%
spíše nesouhlasím	3	17	26%
určitě nesouhlasím	4	4	6%
celkem	-	65	100%

S reformou přichází moderní koncepce vzdělání			
starší SR	kód	počet	v %
určitě souhlasím	1	13	20%
spíše souhlasím	2	28	43%
spíše nesouhlasím	3	23	35%
určitě nesouhlasím	4	1	2%
celkem	-	65	100%

Reforma přinesla nebezpečí bezbřehého rozvolnění			
starší SR	kód	počet	v %
určitě souhlasím	1	8	12%
spíše souhlasím	2	41	63%
spíše nesouhlasím	3	15	23%
určitě nesouhlasím	4	1	2%
celkem	-	65	100%

Reforma přinesla nebezpečí snížení úrovně výkonu žáků			
starší SR	kód	počet	v %
určitě souhlasím	1	15	23%
spíše souhlasím	2	33	51%
spíše nesouhlasím	3	16	25%
určitě nesouhlasím	4	1	2%
celkem	-	65	100%

Reforma nabídla možnost profilovat školu			
Mladší ČR	kód	počet	v %
určitě souhlasím	1	1	4%
spíše souhlasím	2	10	42%
spíše nesouhlasím	3	13	54%
určitě nesouhlasím	4	0	0%
celkem	-	24	100%

S reformou přichází moderní koncepce vzdělání			
Mladší ČR	kód	počet	v %
určitě souhlasím	1	0	0%
spíše souhlasím	2	6	25%
spíše nesouhlasím	3	14	58%
určitě nesouhlasím	4	4	17%
celkem	-	24	100%

Reforma přinesla nebezpečí bezbřehého rozvolnění			
Mladší ČR	kód	počet	v %
určitě souhlasím	1	8	33%
spíše souhlasím	2	8	33%
spíše nesouhlasím	3	6	25%
určitě nesouhlasím	4	2	9%
celkem	-	24	100%

Reforma přinesla nebezpečí snížení úrovně výkonu žáků			
Mladší ČR	kód	počet	v %
určitě souhlasím	1	6	25%
spíše souhlasím	2	9	37,5%
spíše nesouhlasím	3	9	37,5%
určitě nesouhlasím	4	0	0,0%
celkem	-	24	100%

Reforma nabídla možnost profilovat školu			
Starší ČR	kód	počet	v %
určitě souhlasím	1	9	12%
spíše souhlasím	2	36	46%
spíše nesouhlasím	3	26	33%
určitě nesouhlasím	4	7	9%
celkem	-	78	100%

S reformou přichází moderní koncepce vzdělání			
Starší ČR	kód	počet	v %
určitě souhlasím	1	1	1%
spíše souhlasím	2	16	21%
spíše nesouhlasím	3	49	63%
určitě nesouhlasím	4	12	15%
celkem	-	78	100%

Reforma přinesla nebezpečí bezbřehého rozvolnění			
Starší ČR	kód	počet	v %
určitě souhlasím	1	29	37%
spíše souhlasím	2	31	40%
spíše nesouhlasím	3	13	17%
určitě nesouhlasím	4	5	6%
celkem	-	78	100%

Reforma přinesla nebezpečí snížení úrovně výkonu žáků			
Starší ČR	kód	počet	v %
určitě souhlasím	1	10	13%
spíše souhlasím	2	45	59%
spíše nesouhlasím	3	18	24%
určitě nesouhlasím	4	3	4%
celkem	-	76	100%

Příloha č. 5: Podklady pro analýzu: Vedoucí pedagogičtí pracovníci akceptují reformu více než řadoví učitelé.

Reforma nabídla možnost profilovat školu			
SR vedoucí pr.	kód	počet	v %
určitě souhlasím	1	3	8,82%
spíše souhlasím	2	22	64,71%
spíše nesouhlasím	3	4	11,76%
určitě nesouhlasím	4	5	14,71%
celkem	-	34	100%

S reformou přichází moderní koncepce vzdělání			
SR vedoucí pr.	kód	počet	v %
určitě souhlasím	1	6	17,65%
spíše souhlasím	2	15	44,12%
spíše nesouhlasím	3	12	35,29%
určitě nesouhlasím	4	1	2,94%
celkem	-	34	100%

Reforma přinesla nebezpečí bezbřehého rozvolnění			
SR vedoucí pr.	kód	počet	v %
určitě souhlasím	1	6	17,65%
spíše souhlasím	2	22	64,71%
spíše nesouhlasím	3	5	14,71%
určitě nesouhlasím	4	1	2,94%
celkem	-	34	100%

Reforma přinesla nebezpečí snížení úrovně výkonu žáků			
SR vedoucí pr.	kód	počet	v %
určitě souhlasím	1	9	26,47%
spíše souhlasím	2	18	52,94%
spíše nesouhlasím	3	6	17,65%
určitě nesouhlasím	4	1	2,94%
celkem	-	34	100%

Reforma nabídla možnost profilovat školu			
SR učitelé	kód	počet	v %
určitě souhlasím	1	6	9,52%
spíše souhlasím	2	37	58,73%
spíše nesouhlasím	3	19	30,16%
určitě nesouhlasím	4	1	1,59%
celkem	-	63	100%

S reformou přichází moderní koncepce vzdělání			
SR učitelé	kód	počet	v %
určitě souhlasím	1	10	15,87%
spíše souhlasím	2	32	50,79%
spíše nesouhlasím	3	18	28,57%
určitě nesouhlasím	4	3	4,76%
celkem	-	63	100%

Reforma přinesla nebezpečí bezbřehého rozvolnění			
SR učitelé	kód	počet	v %
určitě souhlasím	1	3	4,76%
spíše souhlasím	2	39	61,90%
spíše nesouhlasím	3	15	23,81%
určitě nesouhlasím	4	6	9,52%
celkem	-	63	100%

Reforma přinesla nebezpečí snížení úrovně výkonu žáků			
SR učitelé	kód	počet	v %
určitě souhlasím	1	8	12,70%
spíše souhlasím	2	28	44,44%
spíše nesouhlasím	3	21	33,33%
určitě nesouhlasím	4	6	9,52%
celkem	-	63	100%

Reforma nabídla možnost profilovat školu			
ČR vedoucí pr.	kód	počet	v %
určitě souhlasím	1	7	20,00%
spíše souhlasím	2	15	42,86%
spíše nesouhlasím	3	8	22,86%
určitě nesouhlasím	4	5	14,29%
celkem	-	35	100%

S reformou přichází moderní koncepce vzdělání			
ČR vedoucí pr.	kód	počet	v %
určitě souhlasím	1	0	0,00%
spíše souhlasím	2	10	28,57%
spíše nesouhlasím	3	19	54,29%
určitě nesouhlasím	4	6	17,14%
celkem	-	35	100%

Reforma přinesla nebezpečí bezbřehého rozvolnění			
ČR vedoucí pr.	kód	počet	v %
určitě souhlasím	1	16	45,71%
spíše souhlasím	2	9	25,71%
spíše nesouhlasím	3	10	28,57%
určitě nesouhlasím	4	0	0,00%
celkem	-	35	100%

Reforma přinesla nebezpečí snížení úrovně výkonu žáků			
ČR vedoucí pr.	kód	počet	v %
určitě souhlasím	1	10	28,57%
spíše souhlasím	2	19	54,29%
spíše nesouhlasím	3	4	11,43%
určitě nesouhlasím	4	2	5,71%
celkem	-	35	100%

Reforma nabídla možnost profilovat školu			
ČR učitelé	kód	počet	v %
určitě souhlasím	1	3	4,48%
spíše souhlasím	2	31	46,27%
spíše nesouhlasím	3	31	46,27%
určitě nesouhlasím	4	2	2,99%
celkem	-	67	100%

S reformou přichází moderní koncepce vzdělání			
ČR učitelé	kód	počet	v %
určitě souhlasím	1	1	1,49%
spíše souhlasím	2	12	17,91%
spíše nesouhlasím	3	44	65,67%
určitě nesouhlasím	4	10	14,93%
celkem	-	67	100%

Reforma přinesla nebezpečí snížení úrovně výkonu žáků			
ČR učitelé	kód	počet	v %
určitě souhlasím	1	6	8,96%
spíše souhlasím	2	36	53,73%
spíše nesouhlasím	3	23	34,33%
určitě nesouhlasím	4	2	2,99%
celkem	-	67	100%

Reforma přinesla nebezpečí bezbřehého rozvolnění			
ČR učitelé	kód	počet	v %
určitě souhlasím	1	21	31,34%
spíše souhlasím	2	30	44,78%
spíše nesouhlasím	3	9	13,43%
určitě nesouhlasím	4	7	10,45%
celkem	-	67	100%

Příloha č. 6: Podklady pro hypotézu: Pedagogičtí pracovníci středního vzdělávání akceptují reformu méně než pedagogičtí pracovníci základního vzdělávání.

Reforma nabídla možnost profilovat školu			
SR ZŠ	kód	počet	v %
určitě souhlasím	1	9	12,00%
spíše souhlasím	2	45	60,00%
spíše nesouhlasím	3	16	21,33%
určitě nesouhlasím	4	5	6,67%
celkem	-	75	100%

S reformou přichází moderní koncepce vzdělání			
SR ZŠ	kód	počet	v %
určitě souhlasím	1	16	21,33%
spíše souhlasím	2	45	60,00%
spíše nesouhlasím	3	14	18,67%
určitě nesouhlasím	4	0	0,00%
celkem	-	75	100%

Reforma přinesla nebezpečí bezbřehého rozvolnění			
SR ZŠ	kód	počet	v %
určitě souhlasím	1	6	8,00%
spíše souhlasím	2	47	62,67%
spíše nesouhlasím	3	15	20,00%
určitě nesouhlasím	4	7	9,33%
celkem	-	75	100%

Reforma přinesla nebezpečí snížení úrovně výkonu žáků			
SR ZŠ	kód	počet	v %
určitě souhlasím	1	16	21,33%
spíše souhlasím	2	36	48,00%
spíše nesouhlasím	3	16	21,33%
určitě nesouhlasím	4	7	9,33%
celkem	-	75	100%

Reforma nabídla možnost profilovat školu			
SR střední vzd.	kód	počet	v %
určitě souhlasím	1	0	0,00%
spíše souhlasím	2	14	63,64%
spíše nesouhlasím	3	7	31,82%
určitě nesouhlasím	4	1	4,55%
celkem	-	22	100%

S reformou přichází moderní koncepce vzdělání			
SR střední vzd.	kód	počet	v %
určitě souhlasím	1	0	0,00%
spíše souhlasím	2	2	9,09%
spíše nesouhlasím	3	16	72,73%
určitě nesouhlasím	4	4	18,18%
celkem	-	22	100%

Reforma přinesla nebezpečí bezbřehého rozvolnění			
SR střední vzd.	kód	počet	v %
určitě souhlasím	1	3	13,64%
spíše souhlasím	2	14	63,64%
spíše nesouhlasím	3	5	22,73%
určitě nesouhlasím	4	0	0,00%
celkem	-	22	100%

Reforma přinesla nebezpečí snížení úrovně výkonu žáků			
SR střední vzd.	kód	počet	v %
určitě souhlasím	1	1	4,55%
spíše souhlasím	2	10	45,45%
spíše nesouhlasím	3	11	50,00%
určitě nesouhlasím	4	0	0,00%
celkem	-	22	100%

Reforma nabídla možnost profilovat školu			
ČR ZŠ	kód	počet	v %
určitě souhlasím	1	7	9,21%
spíše souhlasím	2	36	47,37%
spíše nesouhlasím	3	27	35,53%
určitě nesouhlasím	4	6	7,89%
celkem	-	76	100%

S reformou přichází moderní koncepce vzdělání			
ČR ZŠ	kód	počet	v %
určitě souhlasím	1	0	0,00%
spíše souhlasím	2	16	21,05%
spíše nesouhlasím	3	48	63,16%
určitě nesouhlasím	4	12	15,79%
celkem	-	76	100%

Reforma přinesla nebezpečí bezbřehého rozvolnění			
ČR ZŠ	kód	počet	v %
určitě souhlasím	1	23	30,26%
spíše souhlasím	2	33	43,42%
spíše nesouhlasím	3	14	18,42%
určitě nesouhlasím	4	6	7,89%
celkem	-	76	100%

Reforma přinesla nebezpečí snížení úrovně výkonu žáků			
ČR ZŠ	kód	počet	v %
určitě souhlasím	1	9	11,84%
spíše souhlasím	2	42	55,26%
spíše nesouhlasím	3	21	27,63%
určitě nesouhlasím	4	4	5,26%
celkem	-	76	100%

Reforma nabídla možnost profilovat školu			
ČR střední vzd.	kód	počet	v %
určitě souhlasím	1	3	11,54%
spíše souhlasím	2	10	38,46%
spíše nesouhlasím	3	12	46,15%
určitě nesouhlasím	4	1	3,85%
celkem	-	26	100%

S reformou přichází moderní koncepce vzdělání			
ČR střední vzd.	kód	počet	v %
určitě souhlasím	1	1	3,85%
spíše souhlasím	2	6	23,08%
spíše nesouhlasím	3	15	57,69%
určitě nesouhlasím	4	4	15,38%
celkem	-	26	100%

Reforma přinesla nebezpečí bezbřehého rozvolnění ČR			
ČR střední vzd	kód	počet	v %
určitě souhlasím	1	14	53,85%
spíše souhlasím	2	6	23,08%
spíše nesouhlasím	3	5	19,23%
určitě nesouhlasím	4	1	3,85%
celkem	-	26	100%

Reforma přinesla nebezpečí snížení úrovně výkonu žáků			
ČR střední vzd	kód	počet	v %
určitě souhlasím	1	7	26,92%
spíše souhlasím	2	13	50,00%
spíše nesouhlasím	3	6	23,08%
určitě nesouhlasím	4	0	0,00%
celkem	-	26	100%

Příloha č. 7: Podklady pro zjištění míry obeznámenosti s kurikulární reformou.

Potřeba kurikulární reformy byla učitelům jasně vysvětlena a zdůvodněna			
ČR	kód	počet	v %
určitě souhlasím	1	0	0%
spíše souhlasím	2	22	22%
spíše nesouhlasím	3	63	62%
určitě nesouhlasím	4	17	17%
celkem	-	102	100%

Potřeba kurikulární reformy byla učitelům jasně vysvětlena a zdůvodněna			
SR	kód	počet	v %
určitě souhlasím	1	2	2%
spíše souhlasím	2	33	34%
spíše nesouhlasím	3	51	53%
určitě nesouhlasím	4	11	11%
celkem	-	97	100%

	ČR	SR
míra obeznámenosti	22%	36%

Příloha č. 8: Podklady pro zjištění míry podpory

Plnění úkolů spojených s reformou bylo adekvátní mzdovému ohodnocení			
ČR	kód	počet	v %
určitě souhlasím	1	0	0%
spíše souhlasím	2	6	6%
spíše nesouhlasím	3	46	45%
určitě nesouhlasím	4	50	49%
celkem	-	102	100%

Plnění úkolů spojených s reformou bylo adekvátní mzdovému ohodnocení			
SR	kód	počet	v %
určitě souhlasím	1	1	1%
spíše souhlasím	2	3	3%
spíše nesouhlasím	3	48	49%
určitě nesouhlasím	4	45	46%
celkem	-	97	100%

Zavádění kurikulární reformy bylo spojeno se zlepšením materiálního vybavení			
ČR	kód	počet	v %
určitě souhlasím	1	1	1%
spíše souhlasím	2	6	6%
spíše nesouhlasím	3	59	58%
určitě nesouhlasím	4	36	35%
celkem	-	102	100%

Zavádění kurikulární reformy bylo spojeno se zlepšením materiálního vybavení			
SR	kód	počet	v %
určitě souhlasím	1	0	0%
spíše souhlasím	2	13	13%
spíše nesouhlasím	3	64	66%
určitě nesouhlasím	4	20	21%
celkem	-	97	100%

Metodická podpora učitelů byla v průběhu reformy dostatečná			
ČR	kód	počet	v %
určitě souhlasím	1	2	2%
spíše souhlasím	2	28	27%
spíše nesouhlasím	3	48	47%
určitě nesouhlasím	4	24	24%
celkem	-	102	100%

Metodická podpora učitelů byla v průběhu reformy dostatečná			
SR	kód	počet	v %
určitě souhlasím	1	5	5%
spíše souhlasím	2	27	28%
spíše nesouhlasím	3	43	44%
určitě nesouhlasím	4	22	23%
celkem	-	97	100%

	ČR	SR
míra podpory	14%	17%

Příloha č. 9: Podklady pro tvrzení: Kurikulární reforma přinesla změnu v pojetí kurikula větším zaměřením se na žáka, změny v metodách a formách výuky, v klimatu na škole, změny v oblasti vzdělávacích obsahů.

Nejdůležitější jsou pro mě žáci – za klíčové považují připravit je na budoucnost			
ČR	kód	počet	v %
určitě souhlasím	1	80	78%
spíše souhlasím	2	22	22%
spíše nesouhlasím	3	0	0%
určitě nesouhlasím	4	0	0%
celkem	-	102	100%

Nejdůležitější jsou pro mě žáci – za klíčové považují připravit je na budoucnost			
SR	kód	počet	v %
určitě souhlasím	1	81	84%
spíše souhlasím	2	16	16%
spíše nesouhlasím	3	0	0%
určitě nesouhlasím	4	0	0%
celkem	-	97	100%

Reforma přinesla změnu v rovině metod a forem výuky			
ČR	kód	počet	v %
určitě souhlasím	1	8	8%
spíše souhlasím	2	42	41%
spíše nesouhlasím	3	42	41%
určitě nesouhlasím	4	10	10%
celkem	-	102	100%

Reforma přinesla změnu v rovině metod a forem výuky			
SR	kód	počet	v %
určitě souhlasím	1	26	27%
spíše souhlasím	2	57	59%
spíše nesouhlasím	3	14	14%
určitě nesouhlasím	4	0	0%
celkem	-	97	100%

Reforma přinesla změnu v klimatu školy			
ČR	kód	počet	v %
určitě souhlasím	1	1	1%
spíše souhlasím	2	16	16%
spíše nesouhlasím	3	56	55%
určitě nesouhlasím	4	29	28%
celkem	-	102	100%

Reforma přinesla změnu v klimatu školy			
SR	kód	počet	v %
určitě souhlasím	1	13	13%
spíše souhlasím	2	39	40%
spíše nesouhlasím	3	45	46%
určitě nesouhlasím	4	0	0%
celkem	-	97	100%

Reforma přinesla změnu v oblasti vzdělávacích obsahů			
ČR	kód	počet	v %
určitě souhlasím	1	4	4%
spíše souhlasím	2	41	40%
spíše nesouhlasím	3	56	55%
určitě nesouhlasím	4	1	1%
celkem	-	102	100%

Reforma přinesla změnu v oblasti vzdělávacích obsahů			
SR	kód	počet	v %
určitě souhlasím	1	9	9%
spíše souhlasím	2	56	58%
spíše nesouhlasím	3	31	32%
určitě nesouhlasím	4	1	1%
celkem	-	97	100%

Změny v souvislosti s kurikulární reformou	ČR	SR
zaměření se na žáka	100%	100%
změny v metodách a formách výuky	49%	86%
změny v klimatu na škole	17%	54%
změna v oblasti vzdělávacích obsahů	44%	67%

Příloha č. 10: Podklady pro tvrzení: Pedagogičtí pracovníci využívají ŠVP nejvíce při rozvrhování učiva do tematického plánu.

ŠVP (školní nebo-li školský vzdělávací program) pomáhá při rozvržení učiva do časově tematického plánu			
ČR	kód	počet	v %
určitě souhlasím	1	5	5%
spíše souhlasím	2	53	52%
spíše nesouhlasím	3	42	41%
určitě nesouhlasím	4	2	2%
celkem	-	102	100%

ŠVP (školní nebo-li školský vzdělávací program) pomáhá při rozvržení učiva do časově tematického plánu			
SR	kód	počet	v %
určitě souhlasím	1	8	8%
spíše souhlasím	2	68	70%
spíše nesouhlasím	3	20	21%
určitě nesouhlasím	4	1	1%
celkem	-	97	100%

ŠVP pomáhá při plánování konkrétních vyučovacích hodin			
ČR	kód	počet	v %
určitě souhlasím	1	0	0%
spíše souhlasím	2	26	25%
spíše nesouhlasím	3	72	71%
určitě nesouhlasím	4	4	4%
celkem	-	102	100%

ŠVP pomáhá při plánování konkrétních vyučovacích hodin			
SR	kód	počet	v %
určitě souhlasím	1	6	6%
spíše souhlasím	2	50	52%
spíše nesouhlasím	3	41	42%
určitě nesouhlasím	4	0	0%
celkem	-	97	100%

ŠVP pomáhá při komunikaci s učiteli v předmětové komisi			
ČR	kód	počet	v %
určitě souhlasím	1	7	7%
spíše souhlasím	2	27	26%
spíše nesouhlasím	3	62	61%
určitě nesouhlasím	4	6	6%
celkem	-	102	100%

ŠVP pomáhá při komunikaci s učiteli v předmětové komisi			
SR	kód	počet	v %
určitě souhlasím	1	17	18%
spíše souhlasím	2	58	60%
spíše nesouhlasím	3	22	23%
určitě nesouhlasím	4	0	0%
celkem	-	97	100%

Míra využití ŠVP	ČR	SR
rozvržení učiva do časově tematického plánu	57%	78%
plánování konkrétních vyučovacích hodin	25%	58%
komunikace učitelů v předmětové komisi	33%	77%

Příloha č. 11: Podklady pro tvrzení: V nejbližší době je potřeba provést revizi RVP

V nejbližší době je potřeba provést revizi RVP			
ČR	kód	počet	v %
určitě souhlasím	1	53	52%
spíše souhlasím	2	34	33%
spíše nesouhlasím	3	14	14%
určitě nesouhlasím	4	1	1%
celkem	-	102	100%

V nejbližší době je potřeba provést revizi RVP			
SR	kód	počet	v %
určitě souhlasím	1	52	54%
spíše souhlasím	2	39	40%
spíše nesouhlasím	3	6	6%
určitě nesouhlasím	4	0	0%
celkem	-	97	100%

Potřeba revize	ČR	SR
souhlasí	85%	94%
nesouhlasí	15%	6%

Příloha č. 12: Podklady pro tvorbu grafů PISA

Čtenářská gramotnost

	2003	2006	2009
ČR	489	483	478
SR	469	466	477
Průměr	497	496	494

Matematická gramotnost

	2003	2006	2009
ČR	516	510	493
SR	498	492	497
Průměr	500	498	496

Přírodovědná gramotnost

	2003	2006	2009
ČR	523	513	500
SR	x	488	490
Průměr	500	498	501

Příloha č. 13: Podklady pro tvorbu grafu Šetření TIMS

	1995	1999	2007	2011
matematika 4. ročník	541	x	486	511
přírodověda 4. ročník	532	520	515	536
matematika 8. ročník	546	520	504	x
přírodní věda 8. ročník	555	539	539	x